

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

MART 1977

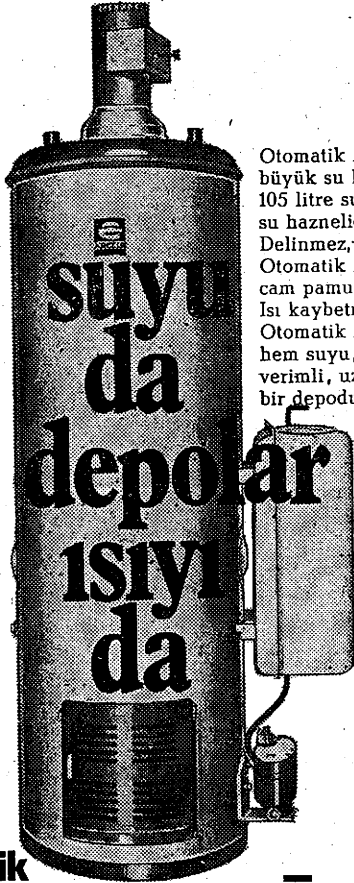
İÇİNDEKİLER :

Meydan Larousse'un «Ek Cildi»nde Folklor Maddeleri . . . Kâmil TOYGAR
Silifke'ye Ait 25 Yıllık Folklor Anılarım . . . Prof. Dr. Ahmet E. UYSAL
Merhum Abdülkadir İnan'dan Aldığımız Son Mektup . . . T.F.A.
Değerli Folklorcu ve Bilgin Abdülkadir İnan (1889-1976) Saide ARSLANBEK
Eski Antalya'da Evlenme . . . Naci EREN
Âşık Gülşani . . . Mahmut İŞİTMAN
CIOFF 1977 Yılı Uluslararası Kongresi Ağustos'ta İstanbul'da yapılacak TFA.
Malatya'da Yarım Yüzyıl Önceki Sünnetler . . . Ahmet ŞENTÜRK
Azeri Tapmacaları (Bilmeceleri) . . . İlhan ÇENELİ
Bektaşilik'te Kullanılan Deyimler (III) . . . Doç. Dr. Bedri NOYAN
Antakya Rivayetleri : Rüya Satın Alan Çoban . . . Dr. Edip KIZILDAĞLI
Diyarbakır'dan Bir Karakış Destanı . . . Şevket BEYSANOĞLU
Sungurlu'dan Bir Masal : Eşe İle Padişahın Oğlu . . . Hayrettin İVGİN
İhsan Hınçer'in Teşekkürü . . . T.F.A.
Çukuroren Köyünde Hayvancılık, Hastalıkları; Yemek, Giyim Necip ALTINIŞIK
Ankara Hacıobası Köyünde Adak Kurbanı ve Hacı Pîlavı Gülâli AYDINOĞLU

BİZE GELEN KİTAPLAR

SAYI: 332

KURUŞ: 500

otomatik
ARÇELİK
termosifonu

Otomatik Arçelik termosifonu büyük su kapasitelidir. 105 litre su alır. Emaye su haznelidir. Çift cidarlıdır. Delinmez, paslanmaz. Otomatik Arçelik termosifonu cam pamuğu ile tecrit edilmiştir. Isı kaybetmez. Otomatik Arçelik termosifonu hem suyu, hem ısıyı koruyan verimli, uzun ömürlü bir depodur.

(Yeni Ajans : 234 - 23)

TÜRK FOLKLOR ARASTIRMALARI

MART 1977

İÇİNDEKİLER: ~~~~~

- Meydan Larousse'un «Ek Cildi»nde Folklor Maddeleri . . . Kâmil TOYGAR
Siiifke'ye Ait 25 Yıllık Folklor Anılarım . . . Prof. Dr. Ahmet E. UYSAL
Merhum Abdülkadir İnan'dan Aldığımız Son Mektup . . . T.F.A.
Değerli Folklorcu ve Bilgin Abdülkadir İnan (1889-1976) Saide ARSLANBEK
Eski Antalya'da Evlenme . . . Naci EREN
Âşık Gülşani . . . Mahmut İŞİTMAN
CIOFF 1977 Yılı Uluslararası Kongresi Ağustos'ta İstanbul'da yapılacak TFA.
Malatya'da Yarım Yüzyıl Önceki Sünnetler . . . Ahmet ŞENTÜRK
Azeri Tapmacaları (Bilmeceleri) . . . İlhan ÇENELİ
Bektaşilik'te Kullanılan Deyimler (III) . . . Doç. Dr. Bedri NOYAN
Antakya Rivayetleri: Rüya Satın Alan Çoban . . . Dr. Edip KIZILDAĞLI
Diyarbakır'dan Bir Karakış Destanı . . . Şevket BEYSANOĞLU
Sungurlu'dan Bir Masal: Eşe İle Padişahın Oğlu . . . Hayrettin İVGİN
İhsan Hınçer'in Teşekkürü . . . T.F.A.
Çukürören Köyünde Hayvancılık, Hastalıkları; Yemek, Giyim Necip ALTINIŞIK
Ankara Hacıobası Köyünde Adak Kurbanı ve Hacı Pilâvı Gülâli AYDINOĞLU

BİZE GELEN KİTAPLAR

~~~~~

SAYI: 332

KURUŞ: 500

800'den fazla şube ile
HER YERDE HER ZAMAN
hizmetinizde

T.C. ZIRAAT BANKASI

(Basın : 60117/A. 20190 - 24)

**EN KÜÇÜK
TASARRUFLARINIZA,
BÜYÜK
TASARRUFLARINIZ
GİBİ DEĞER
VEREN BANKA**

AKBANK

(Folklor : 25)

(Folklor : 26)

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

KURULUŞU : AĞUSTOS 1949

AYDA BİR DEFA İSTANBUL'DA ÇIKAR HALK BİLGİSİ DERGİSİ

KURUCUSU VE SAHİBİ : İHSAN HİNÇER

No. 332

MART 1977

YIL : 28 — CİLT : 17

MEYDAN - LAROUSSE'UN «EK CİLDİ»NDE FOLKLOR

Yazan : Kâmil TOYGAR

12 ciltlik MEYDAN - LAROUSSE (Büyük Lügat ve Ansiklopedi)'nin tamamlanışından (1969-1973) üç yıl sonra 1976 yılı sonlarında «EK» cildi de yayımlanmış bulunuyor.

Türk kültür kaynağını evrensel kültürle bütünlemek iddiasında bulunan bu eserin bugüne kadar pek çok eleştirisi yapıldı.

Biz bu yazımızda sadece 13. cilt olan «EK» ciltteki Folklor Maddeleri'ni ele alarak yapılan yanlışlıkları göstermek istedik Ansiklopediyi bu amaçla tararken gördük ki çalışma sahamız dışında kalan bilim dallarında da büyük yanlışlıklar yapılmıştır. Bunları ilgili ve yetkililerine bırakarak konumuza dönelim.

«EK» ciltte yer alan maddeler iki türde hazırlanmıştır: Birincisi, daha önce 12 cilt bütününde yer alan maddelere gerekli ekleri yapmak için hazırlanan metinler. İkincisi, yeniden kaleme alınarak Ansiklopediye ilk defa konulan maddeler.

Genel gözlemimiz bu ciltte Folklorla ve ona yakın bilim dallarında yer alan bütün maddelerde büyük eksiklik ve yanlışlıklar olmasıdır. Bunlardan gözümüze çarpanları aşağıda göstermeye çalıştık :

FOLKLOR (294. s.)

Bu maddede Millî Folklor Enstitüsü ile ilgili yanlışlıklar :

a — Kültür Bakanlığı, Millî Folklor Enstitüsü (17 Haziran 1973 tarihinden beri Millî Folklor Araştırma Dairesi) Türk Folklor Kurumu'na bağlı olarak gösterilmektedir.

b — Millî Folklor Enstitüsü'nce yayınlanan «Türk Folklor ve Etnografya Kılavuzu»nun geliştirilmesinden «Türk Folklor ve Etnografya Bibliyografyası»nın doğduğu bildirilmektedir. Bir kılavuzun bibliyografya haline gelmesi enteresan bir şey olsa gerek.

c — 1975 yılında İstanbul'da toplanan I. Uluslararası Türk Folklor Kongresi bizzat Kültür Bakanlığı Millî Folklor Araştırma Dairesi'nce düzenlendiği halde Folklor Enstitüsü'nün «ön ayak olması» ile toplandığı belirtilerek bir ansiklopedide olmaması gereken yanlışlığa düşülmüştür.

ç — Folklor maddesi içerisinde bir alt madde olarak ele alınan (TÜRK) FOLKLOR KURUMU için yazılanlar tamamen yanlışlıklarla doludur. Bu yapıda bir kurum olmadığı gibi Kültür Bakanlığı, Millî Folklor Araştırma Dairesi'nin bu dernekle hiçbir ilişkisi yoktur

Folklorcu biyografilerinde de büyük eksiklikler vardır. Rastgele hiçbir kıstasa dayanmadan Ansiklopediye alınanlarda da birçok bilgi ve tertip yanlışlığı bulunmaktadır. belli başlılarını aşağıya alıyoruz :

AKSOY, Ömer Asım (16. s.)

Sayın Aksoy'un «EK» cildin kapsadığı dönemde yalnızca «Tarama Sözlüğü»nü tamamladığı belirtilirken, yazarın folklor konulu diğer çalışmaları ele alınmamıştır.

ALANGU, Tahir (18. s.)

Bildiğimiz kadarıyla Türkiye'de hiçbir üniversitemizde mustakil «Folklor Kürsüsü» yokken

rahmetli Alangu'nun Boğaziçi Üniversitesi Folklor Kürsüsünde öğretim üyeliği yaptığını yazmak yanlıştır. Alangu bu üniversitede seçmeli bir ders olarak «Türkiye Folkloru»nu okutmuştur.

AND, Metin (48. s.)

Yazarlığının en belirgin özelliği tiyatro araştırmaları olan And'ı yalnızca «Türk tiyatro eleştiricisi» olarak göstermek eksiktir. Gerçi Sayın And belli bir dönemde süreli yayınlarda tiyatro eleştirileri de yazmıştır. Ama genel kültürü yansıtan bir ansiklopedide biyografisi yer alırken yazarlığının en önemli yanı ile anılması gerektirdi.

ATAMAN, Sadı Yaver (73. s.)

Sayın Ataman'ın yeni eserleri diye verilen künyeler Ansiklopedinin yayınlandığı dönemden de önce basılmış kitaplarıdır. Ansiklopedinin ilk cildi 1969'da tamamlanmışken 1965, 1967 tarihli kitapları yeni yayın olarak göstermek ciddi bir iş olmaşa gerekir.

BAYKURT, Şerif (105. s.)

Yazarın son ve özgün eseri «Türkiye'de Folklor» (1976) unutulmuş, yeni yayını olarak 1969 tarihli halkoyunları broşürleri alınmıştır.

BEYSANOĞLU, Şevket (119. s.)

«Türk hukukçusu, folklorcusu ve folklor tarihçisi» olarak tanımlanan Sayın Beysanoğlu'nun son eseri olarak gösterilen çalışması da diğer örneklerde olduğu gibi 1964 tarihini taşıyor. O tarihten bu yana neşrettiği çalışmaları anılmamıştır.

HALICI, Feyzi (355-356. s.)

Asıl ciltteki Feyzi Halici maddesine yapılan ek aynen şöyledir: «HALICI, (Feyzi). Türk şairi, Senato üyeliği 1975'de sona erdi ve parlamento dışında kalınca eski görevi olan Konya Turizm Derneği başkanlığına döndü.» Baştan sona yanlış olan bu bilgilerin okuyucu ve araştırmacıları ne denli yanıltacağı ortadadır.

KUDRET, Cevdet (521. s.)

Ortaoyunu adlı eserinin II. cildi 1975 yılında Kültür Bakanlığı'nca neşredildiği halde biyografisine eklenmemiştir.

Yukarıda belirttiğimiz dışında **ÖZTELLİ, Cahit** (649. s.), **SEVİN, Nurettin** (736. s.), **SUN, Muammer** (769. s.) maddelerinde de önemli eksik ve yanlışlıklar yapılmıştır.

Ansiklopedi'nin sonuna konulan (651. s.) Folklor bibliyografyası da hem çok eksik, hem de tekrarlarla doludur.

SONUÇ OLARAK : 100.000'e yakın baskı yapan, Türkiye'de basılan bu tür kaynak yayınların

Bize gelen KİTAPLAR

● Milli Folklor Araştırma Dairesi Başkanlığı : «I. ULUSLARARASI TÜRK FOLKLOR KONGRESİ BİLDİRİLERİ, II. CİLT, HALK EDEBİYATI». Ciltte, Mücahit Asım, Atilla, Bali, Dağlıoğlu, D. M. Djordjević, G. Feher, M. Glazer, Gözaydın, M. Gubuoğlu, T. Günay, U. Günay, Gür, N. Hafız, Halıcı, F. G. Hopkins, H. Kalessi, N. Ljubinkovic, M. Maglajlic, E. Mahmut, N. Mahmut, Makal, N. K. Moyle, L. Muraku, Ögel, Ş. Plana, B. Ristovski, Sakaçoğlu, Saraçoğlu, Sümer, F. Sylva, Toygar, Turan, Uysal, W. S. Walker ve S. Yusuf'un Türk Halk Edebiyatı ile ilgili 36 bildirisi yer almıştır. (23-28 Haziran 1975 te İstanbul'da yapılan Kongrede 2. sekiyonda okunan bildiriler). Kültür Bakanlığı Milli Folklor Araştırma Dairesi Yayınları : 19 - Seminer, Kongre Bildirileri Dizisi : 4. Milli Eğitim Yayınevleri ile Milli Folklor A. Dairesi'nin «Mithatpaşa Cd. No. 28/3, Kızılay - Ankara» adresinden edinilir. 24 X 16,5 cm. boyunda, 6 + 396 sayfa, 50 lira (Ankara, 1976).

● Muhsin Durucan : «UMUT TÜRKÜSÜ». Öğrenciler için şiirler. 19 X 11 cm. boyunda, 38 sayfa. İsteme adresi: Kepeci Mahallesi, H. Avni Paşa Sokak, No. 16, Isparta. 6 lira.

● İrfan Ünver Nasrattınoğlu : «AFYONKARAHİSAR FOLKLORUNDAN DAMLALAR - 2». Afyon'da Hamam töreleri, Keçecilik, Döğme hakırcılık, Eski Ramazanlar. Sipariş adresi : P.K. 471, Ulus - Ankara». Yazarın kendi yayını. Eser, 19,5 X 13,5 cm. boyunda, 32 sayfa, 6 lira (Ankara, 1976).

● Halim Yağcıoğlu : «ALTIN GÜNLERİN EŞİĞİNDE». Şairin en yeni şiirleri. Yedigöze Yayınları: 224. P.K. 77, İstanbul ve P.K. 136, Ulus - Ankara adresleri ile kitapçılarından edinilebilir. 19,5 X 13,5 cm. boyunda, 76 sayfa, 10 lira.

en iyisi olduğunu iddia eden, bunu «Benzersiz bilgi hazinesi Meydan Larousse bugün yayınlanmış gibi güncel» cümlesiyile simgelemeye çalışan Ansiklopedinin büyük yanlışlarla dolu olduğu görülmektedir. Belki 14. cilt de bu yanlışların düzeltilmesiyle ortaya çıkacaktır...

Silifke Folkloru :

SİLİFKE'YE AIT 25 YILLIK FOLKLOR ANILARIM

Yazan : Prof. Dr. Ahmet Edip UYSAL

1950 yılından beri, her fırsatta Ankara'dan ayrılarak Silifke kıyılarına kendimi atmak bende adeta bir iptilâ haline gelmiştir. Buralara yılda en az beş altı seferim olur. Yine de doyamam. Gençliğimde bu seyahatlerimi motosikletle yapar, Konya ve Mut yoluyla Silifke'ye her mevsimde giderdim. Yağmur, kar, fırtına beni yolumdan alıkoymazdı. Motosikletle yaptığım bu seyahatlardan birinde kışın -20 derecede Sertavul Geçidinde donma tehlikesi geçirdim, ve kendimi ancak civardaki bir yol bakım evine atmak suretiyle donmaktan kurtarabildim.

Yine motosikletle Ankara'dan Silifke'ye doğru çıktığım bir seyahatimde yağmurlu bir havada Narlıkuyu'da bir jandarma karakoluna sığınmıştim. Orada jandarma erleriyle sohbet ederken «Buralarda Cennet Cehennem Mağaralarından başka görecek şeyler yok mu?» diye sorduğum zaman Karakol çavuşu bana «Vallahı şurada ahır gibi bir yer var. Yıkılmak üzere. İçinde bir şeyler var, ama nedir pek bilmiyoruz. Anahtarları bizde. İstersen git bir gör.» dedi. Anahtarları alıp yıkılmak üzere bulunan bu kerpiç binanın içine girdiğim zaman burasının 2000 senelik bir Roma hamamı olduğunu hayretle gördüm. Tabanda halı gibi, mükemmel bir durumda bir mozaik döşeme vardı. Mitolojide Truva Savaşlarının çıkışına sebep olan Athene, Afrodite ve Hera adlı üç güzel gösteriyordu. Ankara'ya döndüğümde Turizm Bakanlığı yetkililerine buradan bahsetmiştim. Bu ikazım üzerine Narlıkuyu'daki Üçgüzel Hamamı bugünkü durumuna kavuşmuştur. Şimdi de ilgilileri bölgedeki göçebe yaşayışın bütün özelliklerinin muhafaza edilebileceği bir folklor müzesi kurulması hususunda uyarmaya çalışıyorum. Bunun Uzuncaburç gibi hem tarihî hem de tabiat bakımından zengin ve güzel bir yere kurulmasının yerinde olacağı kanaatindeyim. Ayrıca memleketimizin ana turist yollarından biri olan Silifke - Mersin yolu üzerinde bulunan muazzam Korikos mezarlığının ve harabelerinin de bir açık hava müzesi haline getirilmesi hususunda ilgililere telkinlerde bulunuyorum. Az bir gayretle burası dünyanın en büyük antik mezarlıklarından biri olarak büyük sayıda turist çekebilir. Ayrıca Korikos'taki büyük su sarnığının da değerlendirilmesi gerekir. Bu gün buradaki bir çok eserler turizmin hizmetine arz-

dılmış değildir. Bunların yerlerini gösterecek en küçük bir işaret levhası dahi yoktur. Bunlar tamamen tabiatın ve insanların tahribatına açık bir durumda bulunmaktadır. Açıklamalı işaret levhaları olmadığı için buralardan geçen binlerce turist bunları görmeden geçip gitmektedir. Halbuki turizmde muazzam hamle yapmış memleketler basit bir taş parçasını dahi turistik bakımdan değerlendirmesini bilmişlerdir. Binlerce muazzam lahidin ve aile mezarlarının serpiştirilmiş olduğu belki dünyanın en büyük antik nekropolisi olan bu mezarlığın her yıl biraz daha tahrip edilmekte olduğunu görmekteyim. Bu zenginliklere vakit kaybetmeden sahip çıkılması gerekir. Bölge insanlarının refahı bakımından bu tarihî eserlerin büyük kıymeti vardır.

Göksu vadisi ile Silifke kıyılarının eşsiz tabiat güzellikleri beni âdeta büyülemektedir. Buraların hayali, kışın Ankara'nın dumanlı havasında, zihnimde canlanır ve âdeta beni bir rüya âlemine taşır.

Zamanla bu bölgenin insanları ve kültürüyle de ilgilenmeye başladım. Göksu Nehri boyunca misafir olmadığım köy yok gibidir. Bu vadinin eşsiz güzellikleri ve haşmetli buralarda yaşayan insanların ruhlarına da işlemiştir.

Kargıcak köyünde tanıdığım Vehbi Ceylan, asil Türk misafirperverliğinin ve davranışlarının müstesna bir temsilcisidir. Bölge insanları ile ilişki kurmamda bana çok yardımcı olmuştur. Senir'li Köpekçi Bayram, Karakaya'lı Kalaycı Mehmet Usta, ve Taşucu'ndan rahmetli Hacı Kâhya, onun vasıtasıyla tanıdığım unutulmaz şahsiyetlerden sadece birkaç tanesidir, isimlerini verdiğim bu üç kişi bölgenin en meşhur hikâyecilerinden idi. Bunlardan Hacı Kahya'nın bir kaç yıl evvel bir trafik kazasında vefat ettiğini üzülerek öğrenmiştim. Kendisi müstesna bir hikâye anlatma kabiliyetine sahip, son derece tatlı ve hoşsohbet bir kimseydi. Allah Rahmet Eylesin.

Köpekçi Bayram, Göksu'nun güney kıyılarını çevreleyen yüksek dağlardan birinin tepesinde Senir Köyü'nde oturan, yine çok neşeli, hoşsohbet, ve mukallit bir insandır. Köyüne ancak bir keçi yolu ile ulaşılabilirdi. Onu bir akşam bana fıkrâ söyletmem için motosiklet - taksî ile köyünden Kargıcak'ta misafir kaldığım Vehbi

Ceylan'ın evine getirdiler. 65 yaşlarında bu yaya adamı bu tehlikeli yolculuğu kim bilir kaç sefer yapmış olmalı ki, yüzünde en ufak bir yorgunluk ifadesi yoktu. Bize sabaha kadar fıkralara anlattı. Banda aldığım bu fıkralar halk edebiyatı arşivimin en kıymetli folklor ürünleri arasındadır. Yanılmıyorsam anlattığı fıkralarla bütün bantlarım dolduğu için işi ertelemiştik. Son yıllarda hacca gittiğini duydum. Artık yine fıkraları anlatır mı anlatmaz mı bilmem? Bir motosiklet taksi ile Senir'e kadar çıkıp durumu anlamam gerekiyor.

Taşucu'nun meşhur Hacı Kâhya'sından sonra bölgenin bence en komik ve hoşsohbet insanı vaktiyle Değirmendere'de kalaycılık yapan ve birkaç yıldır bu meslekten emekli olarak, asil köyü olan Karakaya'ya yerleşmiş bulunan Kalaycı Mehmet Usta'dır. Mehmet Usta 1962 yılında dükkânına uğradığım zaman, elindeki kazayı bırakarak, bana şu hikâyeyi anlatmıştı. Ben de onu, güzel bir Türk halk hikâyesi örneği saydığımın İngilizceye çevirerek 1966 yılında Amerika'da yayınladığım *Tales Alive in Turkey* (yani, Türkiye'de Yaşayan Hikâyeler) adlı kitabıma kendi adı ile almıştım. Burada bu hikâyeyi biraz kısaltarak size naklediyorum:

«Adamın biri oğlunu okutmak için bir hoca tutmuş. Hoca oğluna «Rüyayı «hayırdır inşallah» demeyen kimseye anlatma sakın!» diye öğretmiş. Oğlanın hocadan öğrendiği en önemli ders buymuş. Bir gün oğlan anasına «Ana, ben dün gece bir rüya gördüm.» dedi. Anası «Anlat bakalım oğlum.» deyince, çocuk, «Yok, anlatmam ana.» demiş. Bunun üzerine anası çocuğu bir güzel dövmüş. Çocuk anasını babasına şikâyet etmiş. «Baba, ben dün gece bir rüya gördüm. Anam şöyle bakalım dedi, ben de şöylemedim. O da beni dövdü.» Babası «Eh, anlat bakalım neymiş o rüya.» deyince çocuk rüyayı babasına da anlatmamış. Hocası öyle öğretti ya. Bu sefer babasından da bir güzel dayak yemiştir. Bunun üzerine çocuk hocasına gitmiş durumu anlatmış. Hoca ise çocuğa öğrettiği dersi unutmuştur. Onun için ona «Anlat bakalım rüyayı da dinlelim.» der. Hocası «Hayırdır inşallah» demediğinden çocuk rüyasını ona da anlatmaz. Hocasından da iyi bir dayak yiyen çocuk alır başını kasabanın meydanına gider. Oraya büyük bir kalabalık toplanmıştır. Orada Padişah oturmuş elinde yabancı memleket padişahından gelmiş bir değneği tutmaktadır. Yabancı devlet Padişahı

Türk Padişahına bir soru sormaktadır: «Bu değneğin hangi tarafı aşağı tarafı, hangi tarafı yukarı tarafıdır? Bilemezsen seninle harbim var. Bilirsen memleketlerimiz arasında dostluk olacaktır.» diye de bir mektup yazmıştır. Türk Padişahı, Vezirleri ile birlikte bu sorunun cevabını bulmaya çalışmaktadırlar. Kalabalıktan kimse sorunun cevabını bilemez. Nihayet çocuk «Ben bu sorunun cevabını bilirim!» diye ortaya atılır. Çocuk değneği alır ve onu bir havuza atar. Batan ucu aşağı tarafıdır, yukarı kalan ucu ise üst tarafıdır.» diyerek meseleyi çözer. Değnek işaretlenir ve yabancı memleket Padişahına gönderilir.

Bunun üzerine yabancı memleket Padişahından ikinci bir soru gelir: «İki kısarak gönderiyorum. Atların ikisi de birbirinin aynısıdır, ve yaşlarını belli edecek bir işaretleri de yoktur. Çok kişiler bu meseleyi çözmeye uğraşırlar, ama bir sonuç varamazlar. Bunun üzerine çocuk yine ortaya atılır. «Biraz arpa ile çakıl taşını karıştırır; bunları ikiye böler, ve atların yem, torbalarına koyarak boyunlarına asar. Yaşlı olan atın dişleri sağlam olmadığından arpayı taşına filan bakmadan yer. Dişleri daha sağlam olan genç at ise yem torbasından yalnız arpaları yer ve taşları torbada bırakır. Böylece hangisinin ana, hangisinin yavru olduğu anlaşılır. Durum yabancı devlet Padişahına bildirilir.

Bunun üzerine yabancı devlet Padişahından bir mektup daha gelir. Bu mektubunda Türk Padişahından askerlerine mermerden elbise yaptırmasını istemektedir. Türk Padişahı ve vezirleri bu mesele üzerinde çok kafa yorarlar. Çaresini bulamayınca çocuğu çağırırlar. Çocuk hemen vezirlerden birinin elinden kalem kâğıt alarak Yabancı Düvel Padişahına şöyle bir mektup yazar: «Devletim, mermer elbiseler için kumaşları kestik, fakat dikecek ipliğimiz yok. Bize mermer kumaş dikmeğe mahsus mumlu iplik gönderin de elbiseleri dikelim.»

Bu mektubu alan gavur Padişahı, Türk Padişahının sarayında bulunan bu büyük dehanın kendi memleketine gelip ilmini öğretmesi için onu davet etti. Bu daveti alan çocuk «Giderim, ama, bana bir deve, bir keçi ve bir de kedi verinler» dedi. Bunlar çocuğa verildi. Çocuk keçi ile kediyi devenin sırtına bindirdi ve onları devenin sırtına bağladı. Böylece gavur Padişahının memleketine hareket ettiler. Gavur Padişahının

payitahtında büyük bir kalabalık Türk âlimini görmek için toplanmıştı. Onun ufak tefek bir çocuk olduğunu görünce şaşırıldılar.

«Sen bu küçücük boyunla nasıl dahi oluyorsun?» diye sordular. Çocuk deveyi göstererek «O büyüktür. Ona sorabilirsiniz.» diye cevap verir.

«Senin bıyığın da yokmuş.» diyen adama çocuk kediyi göstererek «Onun bıyığı var. Ona sorabilirsiniz.» diye cevap verir.

«Bu dahinin sakalı da yokmuş.» diyen adama, çocuk keçiye göstererek «Onun sakalı var. Ona sorabilirsiniz.» diye cevap verir. Böyle cevaplar vererek kalabalık arasında ilerler ve Padişahın huzuruna gelir. Padişah akıldanelerine öyle bir makine hazırlatmıştı ki, onun üzerine basan havaya fırlıyor, ve sonra yere inerek Padişahın yanındaki sandalyeye oturuyordu. Bu yaylı makineye basan çocuk havaya fırladı ve geldi Padişahın yanına oturdu. Çocuk hiç sesini çıkarmıyordu. Biraz sonra makineden yapılmış bir kız Padişaha ve Türk misafirine kahve getirdi. Kahveyi aldıktan sonra çocuk «Güzel bir kız ama ne yazık ki cansız.» deyince, Padişah bu cevaptan çok memnun kaldı, ve ona kendi kızını eş olarak teklif etti. Çocuk gavur Padişahının kızını alarak Türkiye'ye döndü. Türk Padişahının huzuruna çıkınca o da, ona kendi kızını eş olarak teklif etti. «Fakat ben zaten evliyim» deyince, «Canım, zararı yok, biri eline su döker, öbürü de peşkirini tutar.» dedi. Bu teklif üzerine delikanlı güldü. Padişah «Neden güldün?» diye sorunca, delikanlı «Ben bir zamanlar bir rüya görmüştüm. Senin sözlerin bana onu hatırlattı.» dedi.

Bunun üzerine Padişah «Hayırdır inşallah» deyince, delikanlı da rüyasını anlattı. «Rüyamda ayın gelip sağ tarafımdan yatağıma girdiğini, sonra da güneşin gelip sol tarafımdan yatağıma girdiğini görmüştüm. İşte bunun için benim karımdan biri ay diğeri de güneştir. Bunu duyan gelinler sevinçlerinden zıplayıp kocalarını kucaklamışlar.»

Burada özet olarak verdiğim bu hikâyeyi dinleyicilerim arasında herhâlde duymuş olanlar vardır. Kalaycı Mehmet Usta bunu benim anlatığımdan çok daha güzel anlatmıştı.

Göksu Vadisinde yaptığım gezilerde ve folklor derlemelerinde bölgenin kendine mahsus pek çok mizahî, kıssalı hisseli, bir çok ahlâk dersleri veren fıkraları olduğunu daha ilk gün-

lerde anlamıştım. Bunların pek çoğu Göksu'nun karşı kıyısında, üstü kayalarla örtülü, dar bir kıyı şeridi üzerinde kurulmuş Karakaya Köyü İnsanlarının tuhafıkları hakkındaydı. Adana'nın Karatepe Köylüleri hakkında da söylenmekte olan bu fıkralar halk edebiyatımızda belirli bir tür teşkil etmektedir.

Silifke'lilerce muhakkak gayet iyi bilinen bu fıkralardan birkaçını burada vereceğim:

Rivayete göre, Karakayalılar köylerinin yanında «Delî Su» denilen bir kaynaktan içmiş olduklarından, hareket ve davranışlarında bazı gariplikler ve tuhafıklar varmış. Tabii bunun aslı olmayıp sadece iyi niyetli bir şakadan ibaret olduğu muhakkaktır.

«Bir gün Karakayalılar, köylerinin üzerine yuvarlanarak sakatlığa sebep olur endişesi ile büyük bir kayayı ürkütmek istemişler. Köyün en yaşlısı Mehmet Dayının eline bir kara çul vererek «Sen bununla kayayı ürküt. Biz de onu arkadan itelim, köyün dışına yuvarlansın gitsin.» demişler. Yuvarlanan kaya altında gövdesi ezilen Mehmet Dayının kafasını göremeyen Karakayalılar, «Acaba bu Mehmet Dayı mı, değil mi?» diye şüpheye düşmüşler. «En iyisi gidip karısına soralım.» demişler. Mehmet Dayının evine gitmişler, ve karısına seslenmişler «Bacı, Mehmet Dayının bu sabah başında sarığı var mıydı?» Aldıkları cevap şöyle olmuş: «Valâ, evlâtlar, Mehmet Dayının sabahleyin töm töm eden bir sakalı vardı ama başı var mıydı, sarığı var mıydı bilmiyorum.»

Bu fıkranın başka bir varyantında, Mehmet Dayı kafasını bir değirmen taşının deliğine sokmak suretiyle onu yamaçtan aşağı indirirken ezilir.

Karakayalıların bir tarlaya tuz ekmeleri, ve çıkmayınca onu yiyen mahluğu öldürmeye gidişleri, fakat birinin alınına konan sineği bu mahluk sanarak ona ateş edince, kendilerinden birinin sinekle ölmesi üzerine «Bir sizden, bir bizden; biz de olduk bir kile tuzdan.» demeleri tabii çok meşhurdur.

Bir gün Karakayalılar Silifke'ye pazara giderler. Hepsini de kırmızı çizmeler alıp köylerinin yolunu tutarlar. Yolda dinlenmek için bir çeşme başına otururlar. Fakat bir türlü kalkıp yola devam edemezler. Çünkü ayakları birbirine karışmıştır; onun için ayağa kalkamamaktadırlar. Oradan geçen bir hocaya durumu anlatırlar. Hoca «Durun ben size ayaklarınızı buluvereyim» diye-

7322
Türk Folkloru'nun Değerli Sembolü :

ABDÜLKADİR İNAN'DAN ALDIĞIMIZ SON MEKTUP

Yazan : Abdülkadir İNAN

Pek aziz kardeşim İhsan bey
Derginizin çok güzel bir şekilde devamından çok
sevinçliyim. Tanrı size ve oğlumuz Bora'ya uzun ömür
ve sağlık versin.

Ömrümün yetmiş yılını folklor ve etnoğrafya ala-
nında geçirdim. Önceleri 17-18 yaşında iken folklor
ve etnoğrafyamızdan faydalanarak küçük hikâyeler
yazmaya karar vermiştim. «Başkurt Yayıncısında», «İl
için» ve «Timurbay Kavalcı», «Ölet (ev hayvanlarını
öldüren hastalık üzerine bir hikâye)» ile folklorlardan
mülhem başka hikâyeler ve makalelerim Orenburg şeh-
rinde yayınlanan meşhur «Şura» dergisinde ve «Vakit»
gazetesinde yayınlanmıştır.

Bu hikâyeler ve makalelerim 1912'de yayınlanmaya
başladı. Önceleri yayınlamaktan çekiniyordum. Bu hi-
kâyelerimin basıldığı «Şura» dergileri koleksiyonu İst-
anbul Darülfünunu Türkiyat Enstitüsünde bulunmak-
tadır.

1909'da Orenburg'da çıkan «Vakit» gazetesindeki
bu uzun tefrika makalem «Kazak, Kırgız bozkırlarında»
başlıklı idi. Özetlenerek İstanbul'da yayınlanan «Tea-
rifi Müslimi» de 1910'da galiba 10. sayıya çıktı. O
zamanki imzam FETHÜL KADİR SÜLEYMAN idi. Yani
İstanbul'da böylece bu makalem 1910'da ziyaret etmiş
oldu.

Mektepten mezun olduktan sonra öğretmenlik
yaptığım zamanlarda bile makale ve hikâyeler yazma-
ya devam ettim. Hatta bir iki piyes yazdım. Bunlar
yazma olarak oynanmıştı. Bolşeviklerden kaçtımdan
sonra bir arkadaş bunları kendi namına yayınlamıştı.

1918'de siyasi hayata atıldığım ve Bolşevizmeye
karşı mücadeleye başladığım aylarda «BAŞKURT» adlı
gazetenin başmuharriri olmuştum. Üç dört ay sonra

rek, elindeki sopayla Karakayalıların ayaklarına
vurmaya başlayınca «Aman yâdim» diyen aya-
ğa kalkar ve köyün yolunu tutar.

Karakayalıların fıkralaşmış daha birçok tu-
raf maceraları varsa da, bunların hepsini bura-
da anlatmak tereciye tere satmak kabilinden
versiz bir hareket olur. Maksadımız bölge hâ-
kının kendine mahsus zengin bir mizah ve gül-
dürü duygusuna sahip olduğuna dikkati çekmek-
tir. Göksu Vadisinde dolaşırken rastgele yol
üzerinde eşeğiyle, yahut sırtında yükü veya tor-
bası ile giden köylüleri durdurup bana bir fıkrâ
anlatmalarını istediğim zaman beni eli boş çe-
virmemişlerdir. Bunların, çoğu zaman önemse-
dikleri o tatlı usullarıyla anlattıkları fıkraları
benim fıkrâ arşivimin en kıymetli örnekleri ara-
sındadır. Konuşmamı bitirmeden son bir Kara-
kaya fıkrası anlatmama müsaade buyurunuz.

Hükümet «Deli Su»yu bulmak ve içine cıva
dökerek körletmek için atlı bir zaptiye gönder-
miş. Bu zaptiye bir Karakayalı rehberlik edi-
yormuş. Kaynak sularını deneyerek hangisinin
bu «Deli Su» olduğunu araştırıyorlarmış. Zap-
tiye at üstünde, Karakayalı yaya gidiyormuş. İl-

bu gazetemiz Monarşist Sibirya Hükümeti tarafından
kapatıldı.

Aziz kardeşim İhsan Hınçer bey, bunları ne için
yazıyorum, çünkü çevremde bu hikâyelerimden anla-
yan adam kalmadı. Yarım asırdan fazla zaman deva-
mında geçen hayatımdan anlayacak, dertleşecek adam
kalmadı. En yakın arkadaşım ve mücadelelerimde şe-
rikim ve rehberim olan Zeki Velidi öldü. Talhsizliğim
şurada ki, beni himâyeye eden Atatürk te Rahmeti Rah-
mana ulaştı. Şimdi bir hasta adam oldum. Yaşım 87.

Sizin derginizde yazdığım makalelerim son
yıllarınm andaçları olacaktır. Şimdi de sizin Dergide
yazmak istiyorum. Fakat daktilo ettirecek bir yardım-
cım yok. Yeni harflerle hiç iyi yazamıyorum.

Bu son aylarda Atatürk devrindeki altı yıllık
(1932-1938) hatıralarımı yazıyorum. Tarih Kurumu
daktilo ettirmektedir. Eksik olmasınlar. Tarih Kuru-
mu'ndaki arkadaşlar yardım ediyorlar. Sizi hikâyele-
rimle yordum. Kusura bakmayınız. Eğer el yazımla ka-
bul ederseniz ara sıra makaleler yollarım. Türk Folklor
Araştırmaları Dergisi kendi dergim oldu. Başarılar di-
ler, oğlumuz ve bizim ilmi mesleğimizi devam ettire-
cek olan Bora beyin gözlelerinden öperim. Sevgi ve se-
lâmlar.

26.4.1976
A. İNAN

Türk Folklor Araştırmalarını muntazaman alyo-
rum. Son dergi ev adresime geldi. Ancak ev numara-
sına dikkat etmenizi rica ediyorum. Ev numaram «57»
dir. Tekrar tekrar gözlemlerden öperim.

Not: Merhum Abdülkadir İnan'ın geniş biyografi-
si, dergimizin 5. Cildinin, 103. sayısında 1639-1640
numaralı sayfalarda yayınlanmıştır.

kin suyu Karakayalı tادیyor, sonra da bir tas
içinde o sudan zaptiyeye uzatıyormuş. İş böyle
devam ederken, nihayet bir kaynağın başına gel-
mişler. Karakayalı sudan içmiş, ve dalgın dalgın
yere bakmağa başlamış. Zaptiye «Yahu, sudan
bana da versene.» deyince «İn de kendin iç.»
 demiş. İşte bunun üzerine o suyun «Deli Su»
olduğu anlaşılmiş, ve su körletilmiş.

Şimdi Karakaya'ya Göksu üzerine yapılmış
güzel bir köprüyle geçiliyor. Yolu da yapılmış.
İki ay evvel Kalaycı Mehmet Usta'yı ilk tanış-
mamızdan tam 14 yıl sonra, ikinci defa ziyaret
etmek fırsatını buldum. Kendisini köye 45 dak-
ka mesafedeki bahçesinde çalışırken buldum.
Beni hemen tanıdı. Kalaycı Mehmet Usta duru-
muma uygun beyitler, kafiye sözler söyleyerek
bana güzel bir hoş geldin çekti. Bütün bunları
banda aldım. Bana nar ve üzüm topladı. Havuz
başında oturduk. Eski günleri andık. Bana üç
saat hikâyeler anlattı. Bunlar arasında evvelce hiç
duymadıklarım vardı. Hacca gideceğini ve bunun
için hazırlık yapmakta olduğunu söyledi. «Hac-
dan sağ dönersem gel bana üç gün misafir ol
da sana bütün bandlarımı dolduruyeyim.» de-
di.

7923
Büyük Kaybımız :

DEĞERLİ FOLKLORCU VE BİLGİN ABDÜLKADİR İNAN

(29.XI.1889 — 1.X.1976)

Yazan : Saide ARSLANBEK

Değerli folklorcu ve bilgin Abdülkadir İnan
Bey 1 Ekim 1976 günü aramızdan sessizce ay-
rıldı. Mücadele dolu hayatı, ilim dünyasına bı-
raktığı hepsi ayrı değerde olan eserlerine rağ-
men ne basın, ne radyo ve ne de televizyon ölü-
münden bahsetmedi. Ailesinin, Türk Kültürünü
Araştırma Enstitüsü'nün ve Türk Tarih Kurumu'n-
un gazetelere verdiği ölüm ilanları bile yankı
uyandırmadı. Oysa artık yeri doldurulamaz bü-
yük bir insanı kaybetmiştik, hayatta iken kıy-
meti bilinmemişti ama hiç olmazsa hatirasına
saygı duyulmalıydı.

Abdülkadir İnan Bey 28 Kasım 1889 yılında
Başkurdistan'ın Çıgay (Şıgay) köyünde doğdu.
Babası İmam Musaffa (Mustafa), annesi Zekiye
Hanım'dır.

İlk Okula Şıgay köyünde Usul-ü Cedide
Mektebinde başlamış, burayı bitirdikten sonra
çöğretmeni Âlim Efendi'nin tavsiyesiyle Çilebi-
deki Ahund Hekim Hazret Medresesinde tahsi-
line devam etmiştir.

Daha sonra Troysk şehrindeki Resüliye Med-
resesine devam ederek orayı da başarı ile bi-
tirmiş, bilgisini ve görgüsünü arttırmak için
Türk illerini dolaşmıştır.

Abdülkadir Bey'in ilk yazıları 1908 yılında
Orenburg'da «Vakit» gazetesinde yayınlanmış,
«Şura» dergisine de şiir ve Başkurt halk hikâ-
yeleri yazmıştır.

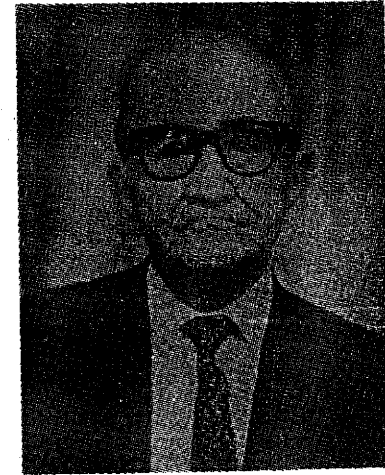
1914 yılında «Yüksek Muallim Mektebi»ni
bitirmiş, 1915 senesinde «Bütün Rusya Müslü-
manlarının Mahkeme-i Şer'i'ye kurulu huzurun-
da din ilimlerinden imtihan vererek müderris
ünvan ve şahadetnamesi almıştır.

Çocukluğunda annesinden dinlediği halkın
hikâyelerinden yararlanarak yazdığı «Başkurt
Yayıncısında», «İl için», «Kaçkın» ve «Ölet» isim-
li makaleleri «Şura» dergisinde yayınlanmıştır.

Zeki Velidi (Togan) ile tanışınca onun tav-
siyelerine uyarak Türk kavimlerinin folklorunu,
etnoğrafyasını, destanlarını, örf-âdetlerini ve
dinlerini ilmi olarak araştırmaya başlamıştır.

Rusya'daki siyasi mücadelelerden sonra Ab-
dülkadir Bey Zeki Velidi (Togan) ile birlikte kı-
yafet ve isim değiştirerek Asya'nın muhtelif
bölgelerini dolaştıktan sonra (1923) İran'a Af-

ganistan'a. 1924'de Hindistan'dan Marsilya'ya
geçiyorlar. Oradan Paris ve Berlin'e (1925),
1925 yılının Temmuz ayında da İstanbul'a geli-
yorlar.

Merhum Abdülkadir İnan

İstanbul'da Prof. Fuad Köprülü tarafından
«Türkiyat Enstitüsü»nde asistan olarak görev-
lendirilen Abdülkadir Bey ilmi çalışmalarına de-
vam etmiştir.

Ankara'dan gelen davet üzerine asistanlık-
tan istifa ederek 6 Şubat 1933 tarihinde «Türk
Dili Tetkik Cemiyeti»nde ihtisas kâatibi olarak
göreve başlamış, 1933 yılının sonbaharında Dol-
mabahçe Sarayında Atatürk tarafından kabul
edilip, Büyük Ata'nın ölümüne kadar iltifatları-
na mazhar olmuştur. Atatürk, Abdülkadir Bey'e
profesör ünvanını itirazlarına rağmen vermiştir.
Bunun üzerine 9 yıl kadar Dil ve Tarih Coğrafya
Fakültesinde profesörlük yapmıştır. Çok müte-
vazi bir insan olan Abdülkadir Bey bu ünvanını
kullanmak lüzumunu görmemiştir.

Maddî ve manevî güçlülere rağmen durma-
dan çalışır, ilim dünyasına sayısız eserler hazı-
rlardı.

Abdülkadir Bey Rusça, Almanca, Arapça,

Farsça ve bütün Türk lehçelerini bilir, at ve güreş sporlarını severdi.

Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü ve Türk Tarih Kurumu üyesiydi.

Yeri hiç bir zaman doldurulamayacak bu büyük insanın hatırası önünde saygı ile eğilir, ruhunun şad olmasını dilerim.

**

ABDÜLKADİR İNAN'IN 1925 YILINDAN ÖLÜMÜNE KADAR FOLKLOR İLE İLGİLİ MAKALE VE ESERLERİ :

1. Rusya Türklerinde millî hars meselesi. (Yeni Kafkasya) 12, 1924, 13 (1925).
2. Türklerde Kabile İsimleri. (Türkiyat Mecmuası) 1, İstanbul 1925.
3. Kitab-ı Dede Korkut hakkında. (Türkiyat Mecmuası) 1; 1925.
4. Hariç Türkler Hars Meselesi. (Yeni Kafkasya) 1925.
5. Altay Şamanlığına Ait Mevat. (Türkiyat Mecmuası) C. 2, 1926, s. 518-522.
6. Türk Şamanizmine ait. (Türk Yurdu) 19, 1926
7. Türk Mitolojisinde ve Halkedebiyatında kadim. (Türk Yurdu) 22, 1926.
8. A. V. Anochin, Materialy po şamanstvu u Altaycev -Altay şamanlığına aid mevad. (Türkiyat Mecmuası) II. 1928.
9. Türk Rivayetlerinde Bozkurt. (Türkiyat Mecmuası) II, İstanbul 1928.
10. Umay ilâhesi Hakkında. (Türkiyat Mecmuası) II, İstanbul 1928.
11. Karacaoğlan'a dair. (Halk Bilgisi Haberleri) 1930, s: 123.
12. Köroğlu'na ait kitabiyat. (Halk Bilgisi Haberleri) 1, 2, İstanbul 1930.
13. Köroğluna ait notlar. (Halk Bilgisi Haberleri) 1, s: 12, İstanbul 1930.
14. Koton Türklerinin, hunker, kunker kelimesi hakkında. (Halk Bilgisi Haberleri) 1, s: 5, 1930.
15. Sivas'ta Doğum Âdetleri. (Halk Bilgisi Haberleri) 1, s: 10, Ağustos 1930, Sf. 158-161.
16. Karaman isminin intişar sahasına ait. (Halk Bilgisi Haberleri) 1, s. 6, 1930.
17. Yağmur Duası. (Halk Bilgisi Haberleri) II, s. 13, 1930.
18. Orta Türk destanları ve Kırım. (Emel Mecmuası) 1. II, s. 29, 35, Romanya 1930 -

- 31.
19. Ahmet Refik, Anadolu'da Türk Aşiretleri. (Halk Bilgisi Haberleri) 16, 1931.
20. Türklerde Orun ve Ölüş meselesi. (Türk Hukuk ve İktisat Mecmuası) 1, 1931.
21. Maddî kültüre ait iki kelime: Tepsi ve kağı. (Halk Bilgisi Haberleri) II, 17, 1931.
22. Türk kavimlerinin halk edebiyatında Rus istilâsının in'ikâsı. (Azerbaycan Yurt Bilgisi) I, 1, 2, 3, 4 - 5, 1932.
23. Türkistan millî kahramanları. (Azerbaycan Yurt Bilgisi) 6-7, 8-9, 10, 12, 15, 1932-1933, S. 19-20.
24. Ali Rıza (Yalgın) Türkmen Oymakları. (Azerbaycan Yurt Bilgisi) I, 8-9, 1932.
25. M. V. Kulijev, Kazak yayalılarında yarım göçebe Türklerin çadırları. (Azerbaycan Yurt Bilgisi) I, 10, 1932.
26. XIX. asır Türkistan şairi ve müverrihi Şir Mehmet Munis. (Azerbaycan Yurt Bilgisi) II, 13, 1933.
27. Oba, obo sözleri hakkında. (Azerbaycan Yurt Bilgisi) 21-22, 1933.
28. Ali Rıza (Yalgın), Cenupta Türkmen Oymakları. (Türkiyat Mecmuası) III, 1933.
29. W. Barthold, Didon hiylesi masalına dair. (Halk Bilgisi Haberleri) 25, 1933.
30. Al Ruhü Hakkında: Türk Mitolojisinde Kötü bir ruh. (Türk Tarih-Arkeoloji ve Etnografya Dergisi) s. 1, Temmuz 1933, Sf. 160-167.
31. A. Samoyloviç, Slovo «paiza» v Uluse Dzuçi-Cuçi ulusunda kullanılan «paiza» kelimesi. (Türkiyat Mecmuası) IV, 1934.
32. Kazak - Kırgızlarda halk edebiyatı. (Çığır) 19-24, 1934.
33. Oğuz Destanı. (Çığır) 21, 1934.
34. Orta - Asya Türk boyları arasında. (Çığır) 14, 15, 16, 17, 18, 1934.
35. Ongon ve Tös kelimeleri hakkında. (Tarih - Arkeoloji, Etnografya Dergisi) II, 1934.
36. Manas Destanı. (Azerbaycan Yurt Bilgisi) III, 31-32, 1934.
37. Destan-ı Nesli Cingiz Han Kitabı hakkında. (Azerbaycan Yurt Bilgisi) III, 25, 28, 1934.
38. Gaziantep Vilâyetinde Elbeyliler. (Halk Bilgisi Haberleri) IV, 40, 1934.
39. Şarkî Altay'da bulunan İskit Mezarı. (Halkimiyet-i Milliye) 4699-4721, 1934.
40. Türk Mitolojisinde şerir ve ruh. (Tarih -

- Arkeoloji, Etnografya Dergisi) İstanbul 1935.
41. Kırgız dil yadîğârlarından Manas Destanı, (Çığır) 35, 36, 37, 1936.
42. Altay'da Pazırık Hafriyatında çıkarılan atların vaziyetini Türklerin defin merasimi bakımından izahı. (İkinci Türk Tarih Kongresi Zabıtları) İstanbul 1937, S. 142-151.
43. Dede Korkut Kitabı'ndaki bazı motifler ve kelimelere ait notlar: I, II, III, IV. (Ülkü) IX-X, X, 50, 53, 60, 1937-38-39.
44. Folklor; Epope ve Hurâfe, Motiflerin tarih bakımından önemi. (Çığır) VI, 71-72, 1938.
45. And'a müteallik âdet ve ananeler. 1938.
46. Dede Korkut Kitabı'ndaki bazı motifler ve kelimelere ait notlar. (Ülkü) XIII, XIV, 74, 76, Haziran 1939.
47. Codex-Cumanicus bilmecelerine dair. (Kopuz) 3-4, 1939.
48. A. V. Anochin, Altay şamanlığına ait maddeler. (Ülkü) I: XV, 85, 1940, II: 87, III: 88, IV: 89, V: XVI, 90, 91, 93, 95, 1941. VI: XVII, 100.
49. Manas Destanında ideoloji. (Varlık) X.
50. Manas Destanında Ideoloji. (Varlık Mecmuası) X, 1940 XI, 1941.
51. Gaziantep vilâyetinde Türkmenler. (Halk Bilgisi Haberleri) Yıl: 9, s. 102, Nisan 1940, Sf. 137-141.
52. Gaziantep'te Alevîler ve muhtelif inanmalar. (Halk Bilgisi Haberleri) Yıl: 10, s. 110, Kânunvevvel (Aralık) 1940, Sf. 37-40.
53. Eberhard, Prof. Dr. W.: Çin'de Kırmız ve yoğurdun yapılması meselesi hakkında. Çev.: Abdülkadir İnan. (Ülkü) ilk seri C. 16, S. Teşrinsani (Kasım) 1940, Sf. 207-210.
54. Göçebe Türk Destanlarının karakteri. (Yücel) 1940, C. XI, s. 64, Sf. 207-210.
55. Gaziantep Köylerinde Barak Oyunları. (Halk Bilgisi Haberleri) Yıl: 11, s. 122, Birincikanun (Aralık) 1941, Sf. 29-31.
56. D. K. Zelenin, Sibiryâ'da Ongon kültürü. (Belleten) VI, 1942, s. 311-315.
57. Kazak - Kırgız Düşünleri (Gök Börü) I, 1, 1942.
58. Manas Destanının yeni toplanmış metinlerinden bir parçanın rusça tercümesinden. (Türk Yurdu) XXVI, 8, 1942.
59. Doğu Türk ve Moğol Folklorunda edrene kelimelerine dair. (Dil ve Tarih - Coğrafya Fakültesi Dergisi) I, 5 1943.
60. Orta - Asya'da Mugkale hafriyatında bulunan vesikalar. (Belleten) VII, 1943.
61. Anadolu folkloru: Gaziantep'te kullanılan halk tâbirleri ve atasözleri. (Kopuz) 8-9, 1943-44.
62. Gökborü oyunu. (Gök-Börü), I-II; 8-13, 1943.
63. Başkurt düşünü. (Gök-Börü) I-II; 8-13, 1943.
64. İslâm Türklerde Şamanizm kalıntıları. (Orhan) 2, 1943.
65. Altay ve Yenisey Şamanlığında eski unsurlar. (Orhan) 2, 1943.
66. Gaziantep'te kullanılan halk ilâçları. (Kopuz) 7, 1943.
67. H. Zübeyir Koşay, Türkiye Türk düşümleri üzerine mukayeseli malzeme. (Belleten) VIII, 1944, s. 656-658.
68. Kazaklar'da yeğen ve konuk aş. (Türk Hukuk Tarihi Dergisi) I, Ankara 1944.
69. Ongutlar'ın menşei meselesi. (Belleten) s. 31, Sf. 453-456.
70. Anadolu'nun toponomisi ve Türk boylarının adları meselesi. (Türk Dili Belleten) Seri: III, 1-2, 1945.
71. W. Barthold, İslâmlarda Mervaniler Mezhebi. (Belleten) X, 1946.
72. Altay Dağlarında bulunan eski Türk mezarları. (Belleten) XI, 43, 1947.
73. W. Barthold, Türklerde ve Moğol'da defin merasimi. (Belleten) XI, 1947, s. 515-539.
74. Urartu Yazıtında ve Romalı Plinius'un tarihinde Türk adı var mı? (Belleten) XII, 1948.
75. Türkistan ve Altaylarda son yıllarda yapılan arkeoloji araştırmaları. (Belleten) XII, 1948.
76. Göçebe Türk boylarında evlâdlık müessesesi. (Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi) VI, 3, 1948.
77. Eski Türklerde ve folklor'da and. (Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi) VI, 4, 1948.
78. Türk düşümlerinde ekzogami izleri. (Türk Dili ve Tarihi Hakkında Araştırmalar) Ankara 1950.
79. Kutb'un Hüsrev ve Şirin'inden örnekler. (Türk Dili Belleten) 14-15, 1950.
80. K. Inostrantsev, Eski Türklerin inanışları

- hakkında birkaç söz. (Belleten) XVI, 1950, s. 45-47.
81. Güvey kelimesi hakkında, (Türkiyat Mecmuası) IX, 1951.
82. Folklor sözleri (kitabı). (Türk Dili) II, 1952.
83. Folklor Elkitabı. (Türk Dili) 4, 1952.
84. İkinci Pazırık Kurganı. (Belleten) XVI, 61, 1952.
85. Müslüman Türklerde Şamanizm kalıntıları. (İlahiyat Fakültesi Dergisi) 4, 1952.
86. Yakut Şamanlığında İje Kılı. (Türkiyat Mecmuası) X, 1953.
87. Türklerde Su kültü ile ilgili gelenekler. (Fuat Köprülü Armağanı) İstanbul 1953.
88. Türk folklorunda Simurg ve Garuda. (Türk Dili) 19, 1953.
89. Tarihte ve Bugün Şamanizm, Türk Tarih Kurumu, Ankara 1954.
90. Tarihte ve folklorunda Balkan. (Türk Dili) 29, 1954.
91. Türk Destanlarına genel bir bakış. (Türk Dili Araştırmaları Yıllığı) II, 1954.
92. Türklerde teslim ve itaat sembolleri. (Zeki Velidi Togan Armağanı) İstanbul 1950-1955, s. 480-483.
93. Ulus terimi üzerine. (Türk Dili) IV, 44, 1955.
94. Türkistan'da yeni arkeolojik keşifler. (Dünya) 1957.
95. Pencikent hafriyatı hakkında. (Dünya Gazetesi) 11 Ağustos 1957.
96. Türk destan ve masallarında kırklar motifi. (Türk Dili) 77, 1956.
97. İslâmdan önce Türkçe adlar. (Türk Dili) 82, 1958.
98. Börü - kurt ve Yok-Hayır kelimeleri üzerine. (Türk Dili) 84, 1958.
99. Tarla ve darı kelimeleri üzerine. (Türk Dili) 86, 1958.
100. Türü törenlerde ters giyme âdeti. (Türk Folklor Araştırmaları) II, 6, Mart 1959, s. 1861.
101. Manas Destanı üzerine notlar. (Türk Dili Araştırmaları Yıllığı) 1959, s. 125-159.
102. Kayırtbay'ın Türkçe duaları. (Jean Deny Armağanı) 1959, Türk Dil Kurumu Yayını, s. 91-94.
103. Yaygın hurâfeler ve menşeleri. (Türk Folklor Araştırmaları) VII, 147, Ekim 1961, s. 2531-2533.
104. Hurâfeler ve Menşeleri. Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları. Ankara 1962.
105. Millî destanlarımız üzerine inceleme ve araştırmalar. (Türk Kültürü) 7, 5, 1963, s. 24-27.
106. Millî tarihimiz ve destanlarımızın kaderi. (Türk Kültürü) 9, Temmuz 1963.
107. Nazarlık. (Türk Folklor Araştırmaları) C. 3, s. 196, Ağustos 1963, Sf. 3138.
108. Yasa, Töre-Töre ve şeriat. (Türk Kültürü Araştırma Enst.) 1, Ankara 1964.
109. Eski kaynaklarda Türk ordusu. (Türk Kültürü) II, 22, Ağustos 1964.
110. Ali Şir Nevaî ve folklor. (Türk Folklor Araştırmaları) IX, 182, Eylül 1964.
111. Eski Türk düğünlerinde görenekler. (Türk Folklor Araştırmaları) IX, 185, Aralık 1964.
112. Z. Gökâlp ve Türk folkloru. (Türk Kültürü) 36, Ekim 1965, s. 952-954.
113. Başkurt Türklerinde Şamanizm kalıntıları. (Türk Folklor Araştırmaları) 1965, IX, 191.
114. Ziya Gökalp ve Yakut - Altay folkloru ile dinîyâtı. (Türk Kültürü Araştırmaları) Ankara 1965, Y. II, s. 1-2, Sf. 173-176.
115. Türklerde demircilik sanatı-Tarihte ve Folklorunda. (Türk Kültürü) 42, Nisan 1966.
116. Türklerde Dağ, Ağaç ve Pınar kültü. (Reşit Rahmeti Arat Armağanı) 1966, Türk Kültürü Araştırma Enstitüsü Yayını.
117. Tuğ-Bayrak (Sancak). (Türk Kültürü) 46, 1966.
118. Dede Korkut Kitabında eski inançlar ve gelenekler. (Türk Kültürü Araştırmaları) Yıl: III-IV-V-VI, Ankara 1966-1969, Sf. 145-157.
119. Makaleler ve İncelemeler. Türk Tarih Kurumu Yayınlarından C. 1. Ankara 1968. (Prof. Dr. Saadet Çağatay ve Prof. Dr. Hikmet Tanyu tarafından yayına hazırlanmıştır).
120. Divanü Lûgatit-Türk'de Şamanizme ait kelimeler. (Türk Kültürü) 100, Ankara 1971.
121. Manas Destanı. (Kısaltarak Türkiye Türkçesine Çeviren: A. İnan), Başbakanlık Kültür Müsteşarlığı Türk Kültürü Kaynak Eserleri, İstanbul 1972.
122. Tarihte ve Bugün Şamanizm. 2. bs. Türk Tarih Kurumu Yayını.
123. Orta Asya Türklerinde Çadır ve Kımız. (Türk Folklor Araştırmaları) Temmuz 1973, s: 288.

ESKİ ANTALYA'DA EVLENME ⁽¹⁾

Yazan : Naci EREN

Antalya Müzesi Etnografya Bölümü Şefi

Eski Antalya'da evlenme beş bölümde incelenebilir :

- 1 — Söz kesimi,
- 2 — Nişan - Elbise kesimi,
- 3 — Dügün (Gelin hamamı, kına gecesi, gelin alma, koltuk),
- 4 — Gelin bakması,
- 5 — El öpme ve davetler.

Söz kesimi görücü usulü ile başlar. Oğlan tarafının hanımları kız evine görücülüğe giderler ve kızı isterler. Fakat asıl söz kesimi her iki tarafın erkekleri arasında olur. Tesbit edilen bir günde oğlan evinin erkekleri kız evine kızı istemeğe giderler. Bu arada kız evinin önüne bir arabada küfe ile portakal, bir arabada yine küfe ile limon, bir arabada sandık ile şeker, kahve ve lokum bulunmak üzere hediyeler getirilir. Aynı bir arabada çalgı takımı bulunur. Kız evinin önü ve içi bayram yeri gibidir. Çalgılar çalınır, oyunlar oynanır, şerbetler dağıtılır, eğlence akşama kadar sürer. Akşam söz kesimi olur. Söz kesiminden önce kız evi tarafından misafirlere, oğlan evinden gönderilenlerden kahve, lokum ve limonata ikram edilir. Sohbetlerden sonra, oğlan evinden yaşlı ve ağzı söz bilen birisi konuşmayı sadede getirir ve «Allah'ın emri Peygamber'in kavli ile kızınız B'yi oğlumuz A'ya münasip gördük, siz ne dersiniz», kız evi tarafı da «Allah nasip ettiyse pekalâ» derler ve söz kesilmiş, daha önce görücülükle başlayan söz kesimi sağlama alınmış olur.

124. Türk düğünlerinde exogami izleni. (Türk Dili ve Tarihi Hakkında Araştırmaları) 1, s: 1, sf. 105-113.
125. Millî Destanlarımız üzerine incelemeler ve araştırmalar. (Türk Kültürü Araştırmaları) XV/1-2, 1976.
126. Türk Destanları. (Türk Dünyası El Kitabı). Ankara 1976, Sf. 337-389.
127. Türk Halk Edebiyatı tetkikleri. (Türk Kültürü) 171, Ocak 1977.

Not : Abdülkadir İnan'ın eserlerinin tam listesi Prof. Dr. Hikmet Tanyu tarafından hazırlanmış ve «Vakıflar Dergisi» (Ankara 1976) nde yayımlanmıştır.

Sıra nişana gelmiştir. Genellikle nişan hazırlığını oğlan evi yapar. Elbiselik ve çamaşırılık, çeşitli cinsten kumaşlardan ibaret nişan kufası kız evine gönderilir. İç çamaşırları için gönderilen kumaşlar ipeklilik olur. Nişan elbisesi genellikle pembe İmren'den yapılır. Hali vakti yerinde olan kız tarafı bu hazırlığı üzerine alabilir. Nişan takılacağı gün kız, yakınlarının ve misafirlerin bulunduğu bir odada giyinmiş, kuşanmış olarak yüksekçe bir masanın üzerine konulan sandalyeye oturtulur. Alyans, oğlan evinin ileri gelen hanımlarından biri tarafından takılır. Gerek oğlan evi, gerek kız evi güçleri ölçüsünde kıza, bilezikten kolyeye ve iğnelere varıncaya kadar çeşitli ziynetler takarlar. Bazan kızın her iki kolunun bilezikle dolduğu olur. Aynı bir yerde ise erkekler oğlana nişan takarlar. Her iki tarafta da eğlenceler yapılır ve akşam üzeri kalabalık dağılır. Bununla ilgili olarak bir de elbise, gelinlik kesimi vardır. Bu biraz da düğün hazırlığına girer. Oğlan ve kız evi çeşitli cinsten kumaşlar alırlar. Bu tür hazırlıklarla kız pek ilgilenmez. Kız evine bilhassa ipek kadife ve deniz yalpası denilen bir cins kumaş göndermek adettir. En makbul kumaşlardan biri de lâme emprimedir. Gelinlik kesiminde hısım, akraba ve tanıdıklar çağırılır. Terzi gelir. Kızı bir odaya alırlar. Bu sırada kız evinin önünde çalgılar çalınmakta, eğlenilmektedir. Terzi kızın ölçüsünü alır ve makasla kumaşlara işaret verir. Gelinlik ölçülüp işaret verildikten sonra terzi yanında bulunan masaya gelinliği bırakır. Sırasıyla yantışı denilen lâme emprime ve diğer kumaşlar için aynı şey yapılır. Gelinliğin masanın üzerine konulmasından itibaren odada bulunanlar, durumlarına göre masaya para atarlar. Para atma, ölçü alım işi bitinceye kadar devam eder. Ölçü bittikten sonra odada bulunanlar kızı alkışlar ve zorla da olsa oynatırlar. Kızın yakınlarından biri, masa üzerindeki paraları toplayarak, giderken terziye verir. Akşam üzeri eğlence son bulur, ortalık dağılır. Sonraları bu gelenek kalkmıştır. Zira herkesin önünde para atmak ayrı karşılanmıştır.

Sıra düğün hazırlığı ve düğüne gelmiştir. Düğün günü için 15-20 gün zaman istenir. Düğünün başlaması, önce kadın çağırıcıların çıkma-

si ile olur. Daha eskiden çağırıcılar en yakın tanıdık ve akrabalarından çıkarılır ve bunlar en yeni, en güzel elbiselerini giyip, ziynetlerini takarlar, üstlerine sırmalı Bağdat çarşaflarını geçirirler, çağırıcı için günlerce dolaşırlardı. Sonraları bu adet değişmiş, dışarıdan bir tek çağırıcı kadın tutulur duruma gelmiştir. Düğün sahibi tarafından çağırıcının karnı doyurulur, kendisine yeteri kadar para verilir. Çağırma işi birkaç gün sürer. Arada unutulmuş, dolayısıyla gücenmeler olur.

Bundan sonra düğün başlar. Önce, uğurlu sayılan perşembe günü ev yayması yapılır. Adı geçen gün, sabahın kızın eşyası, atlı arabalarla oğlan evine gönderilir. Araba kafilesinin başında «Tam çalgı takımı» bulunur. Yakın eş, dost ve akrabalar eşyalarla beraber oğlan evine giderler. Oğlan evi dolar taşar. Bu iş tam mânâsıyla bayram şenliğini andırır. Ev serilir, akşam üzeri kalabalık dağılır.

Sıra kız veya gelin hamamına gelmiştir. Bu ikisinden biri seçilir ve yapılır. Eğer yapılan gelin hamamı ise çok kalabalık çağırılır, kız hamamı ise yalnız kızın hisım ve akrabalarının genç hanımları çağırılır. Gelin hamamında eğlence çok zengindir, kız hamamında ise, bir yerde kendi aralarında olduklarından hafif geçiştirilir. Gelin hamama gireceği zaman gelini soyarlar, ipekli peştemal kuşatırlar. Peştemal koltuk altından geçirilip bir ucu omuza atılır, üstüne ipek fita yani bir çeşit peştemal konulur. Bu peştemalin kenarları süslü ve saçaklı, kendisi enine çizgildir. Gelin ayağına yüksek topuklu sedef nalınlar giyer, başına teller takılır, yüzüne kırmızı bir krep örter. Kendilerine hediye olarak verilen basmadan yünlü ve ipekliye kadar çeşitli kumaşları omuzlarına atmış durumda olan tellerler gelinin kollarına girerler, onların arkasına genç kızlar, genç hanımlar sıralanır. Mumlar yakılır ve bir aley şeklinde, soğuklukta şadırvanın etrafında üç defa dönülür. Bu dönüş sırasında «Ale, güle, nazil Allah...» diye hep bir ağızdan bağırırlar. Sonra hamama girilir, yıkanılır. Bir müddet sonra oğlan evinin gönderdiği çeşitli yemekler yenilir, arkasından çaylar içilir. Atlı arabalar hamamın kapısı önünde beklemektedir. O gün akşam seyir gecesi olur, bu o kadar kalabalık olmaz, kızın arkadaşları, hisım ve akrabalarından ibarettir.

Ertesi günü akşamı yani cuma gecesi mü-kemmel bir kına eğlencesi yapılır. Kına gece-

sinde gelin giyinir, kuşanır, yüksek bir masa üzerine konulan sandalyeye oturtulur. Tuvalet topuğuna kadardır. Hali vakti yerinde olan ailelerin yaptıkları kına gecelerinde gelin, elbise-lerini göstermek bakımından devamlı elbise de-ğiştirir. Gelinin sağına ve soluna genç gelinler-den birer hanım oturtulur. Eğlence geç saatlere kadar devam eder. Daha önceleri kına geceleri sabahlara kadar sürer ve geç saatlerde bir de gece yemeği verilirmiş. Ortalık tenhalasınca gelinin ellerine kına, yeni evlenmiş, maddi durumu yerinde, mutlu bir hanım tarafından yakılır. Böy-lelerine «Başibütün» hanım denilir. Hanımın el-lerinde kırmızı atlastan, pullu ve işlemeli eldi-venler bulunur. Kına yakılırken etraftakiler de-amlı maniler söylerler :

**Oluyor da kız gelin oluyor
Annesi kızsız kalıyor**

Kız tabii bu maniler söylenirken içlenir ve ağlar, ağlamazsa :

Ağlasana kız koca delisi

diye tekrar manilere başlanır ve kına gecesi sona erer.

Cumartesi günü gelin alma yapılır. Gelin alınmadan önce hisım, akraba ve tanıdıklar çağırılarak nikâh kıyılır. Nikâh, kızdaki vekâlet alınarak kızın giyabında kıyılır. Gelin almada gelinin bineceği araba iyice kapalıdır. Gelin, kız evin-den alınıp arabaya bindirilirken ve arabadan inip oğlan evine girerken kimse görmesin diye kapı ile araba arasına iki taraflı kilimler gerilir. Oğlan evine geldiğinde gelin, oğlan evinin bir yakını tarafından kucaklanıp eve sokulur. Arabalar mensin dalları ve çiçeklerle süsüldür. Buna koltuk günü de denilir. Gelin gezdirilir. Bütün kalabalık oğlan evinde bekler. Asıl merak, koltukta damadın geline ne takacağıdır. Gelin eve girmeden ayağının altında kurban kesilir ve kurbanın kanından bir parmak alınarak gelinin alınına sürülür. Aynı şeyi, her bakımdan başları-nın ağrıması için etrafdakiler de yapar. Eve girilirken, evin kapı eşliğine ve üst kısmına birer parmak bal ve tereyağı çalınır. Sebep evlilikleri yağ ve bal gibi olsun, yağ ve bal gibi ge-çinsinler. Oğlan evine girince damat gelinin ko-luna girer, alkışlar arasında ve etrafa para saçarak yukarı çıkarır. Büyük küçük, damadın saçtığı parayı uğur parası sayarlar ve kapışırlar. Damat ve gelin odaya girerler, arkalarından limonata ge-lir ki bu ağız tadı olması bakımından adet ol-

Sazşairleri :

AŞIK GÜLŞANİ

Yazan : Mahmut İŞİTMAN

1930 yılı Temmuz ayının ortaları idi. Yolu-muz Yozgat ilinin «DEDİK» köyüne uğramıştı. Sesi güzel köy delikanlılarına türküler söyleti-yorduk. Dinleyenlerden birisi heyecanlı; «Bizim köylü Kör Hafız'dan söyle oğlum!..» diye seslen-di. Delikanlı bir az düşündükten sonra; aşağıdaki türküyü okumaya başladı :

TÜRKÜ

**Gençlikte ömrümün gamhaneleri
Söyletmen ben gibi dıvaneleri,
Sefil baykuş gibi viraneleri
Beklerim gönülümü eğleyenim yok!..**

**Ah-u fiğan etsem ömrüm sökülür.
İhtiyar olmadan belim bükülür,**

muştur. Damat gelinin yüzünü açar ve ona çe-şitli ziynetler takar. Bu, yüz görümlüğü takısıdır. Eskiden Antalya'da bir âdet daha vardı. Genç kızların taliplerinin çabuk çıkması için a-yakkabalarının altlarına, gelinin de mutlu olması için duvağının ucuna çeşitli yazılar yazırdı. Sıra güvey girmeğe gelmiştir. Damat, gü-vey gireceği zaman arkadaşları kendisini oldukça geciktirirler ve güvey girerken de sırtını yum-ruklarlardı.

Ertesi günü damat, kayınpederine, akrabala-rından yaşlı bir kimse ile el öpmeye gider. El öpmeye kayınpederin damada bir yüzük, saat vb... gibi şeyler takması veya vermesi âdettir. Bundan sonra gelin bakması başlar. Bilen bil-meyen, tanıyan tanımayan gelin bakmasına ge-ler. Gelin bakması kırk gün sürer. Gelin her ge-lenin elini öper. Gelinin yatak odasından, oturma ve misafir odalarına ve takılarına kadar bakılır. Gelin kırk gün müddetince ilk gün gibi süslü olmak mecburiyetindedir. Üstelik gelin bakma-sının saati de yoktur. Bu, sabahın akşamına ka-dar sürebilir. Kırk günden sonra gelin gezmesi başlar ve sonra gelin daveti olur. Önce kız evi kızını davet eder. Onbeş gün sonra ise oğlan evinin daveti vardır. Ne kadar hisım, akraba varsa sırasıyla gelin bu şekilde davetten geçer sonra tadei ziyaretlerde bulunulur. Bu suretle âdetler yerini ve nihayetini bulmuş olur.

(1) Antalya'nın tanınmış ailelerinden biri-ne mensup Vecihe Zaman Hanım'dan derlenmiş-tir.

**Bir gün olur can bedenden çekilir.
Ölürsem çenemi bağlayınım yok!..**
Gözümden akıttım kan-ile yaşı;
Bağrıma kâretti türlü gam taşı.
Mezarım üstüne bir nişantaşı,
Dikip başucumda ağlayanım yok!..

Diğer delikanlı türküyü bitirmişti. Bu içli ve dertli Aşık hakkında yaşlılardan şu bilgileri top-lamışım.. Hafızın babası «Dalmızrak Oğlu» Os-man Ağa imiş. Osman Ağa, köyün en zengin imiş. Develeri katar katar çalışır; çiftini çubu-ğunu, koyun ve siğir sürülerini uşakları, azap-ları yönetirlermiş. Hafız 1878 yılında doğunca, babası ilk oğlan çocuğu şerefine sevinçler için-de şölenler vermiş. Hafız üç yaşının içinde iken çiçek hastalığına tutulmuş ve iki gözünü birden kaybetmiştir. Artık bundan sonraki dünyası ka-rarmış, ailesi büyük üzüntüler içinde kalmış. Osman Ağa çok zengin olduğundan odasını yı-lın oniki ayı Tanrı misafirlerine açar, yedirir içirilmiş. Hafız da odaya gider, gelen misafirle-rin sohbetlerini dinler, onlardan bir çok şeyler öğrenirmiş. O devirde odalarına saz âşıkları da sık sık uğarmış. Kış geceleri âşık karşılaşma-ları düzenlenir, ödülleri verilirmiş. Hafız bu saz âşıklarını dinleye kendisi de deyişler söylemeye başlamış ve şiirde «Gülşani» mah-lasını almıştır. Daha küçük yaşta hazır cevap-lılığı ile ün yapan Gülşani'nin sesi ve sazı din-lenir olmuştur. Gülşani 1918 de vefat etmiştir. Eserleri kimbilir kimlerin defterlerinde yazılı kaldı?.

KOŞMA

**Gözlerin süzerek hopcivan geldi
Gayet güzellikte, hürdane imiş
Gelinde ruyumdan bir puse aldı
Ağızında dişleri dürdane imiş.**

**Mecnun oldum yar cemâlin görünce
Seni görüp muradıma erince
Selvi fidan gibi boyları ince
Aferin doğuran merdane imiş
Günbegün artmakta hem şöretimiz
Bulunan ahbablar etsin methimiz.
«Dalmızrak oğlu»dur asli zatımız.
Gülşani dedikte bir tane imiş!..**

KOŞMA

**Bir fukara keş-i keramet olsa
Müzevir insana, ahbab denilir.**

MALATYA'DA YARIM YÜZYIL ÖNCEKİ SÜNNETLER

Yazan : Ahmet ŞENTÜRK

(Derlenen yer ve yıl : Yeşilyurt İlçesi, 1968.
Anlatan : Emin Şenoğlu (Sağır Emin) 80 yaşında, okur-yazar.. bölgenin en usta sünnetçisi, berber.)

Sünnet Malatya'da da genellikle küçük yaşlarda yapılır. Çeşitli sebeplerle gecikmeye uğrayarak yirmi, yirmibeş yaşına kadar sünnetsiz kalanlar olmuş, böylelerine daha çok 'Birinci Dünya Savaşı sonrasında çok rastlanmıştır. Günümüzde bu iş 7-10 yaşlar arasında bitirilmekte, çocuk en geç, ilkokulu bitirinceye kadar sünnetsiz olarak kalmaktadır. Aslında sünnet, doğumdan sonraki kırkinci günden itibaren yapılmaya başlanır, erginlik çağında son bulur.

Sünnetler Malatya'da, eskiden olduğu gibi bugün de berberler tarafından yapılır. Yalnız kullanılan ilaçların hepsi eczanelerden temin edilir. Yarım asır, yetmişbeş yıl önceki sünnetler bu bakımdan çok ilgi çekicidir. O zamanlara ait bir sünnetle ilgili bilgileri aktaracağız.

Sünnet hazırlığına aylarca önce başlanır. Çocuğa mavi renkli bir zibin dikilir. Sünnet ya dağı hazırlanır. En sonunda çocuğun kalacağı odanın duvarları renkli kâğıt ve bezlerle donatılır. Yatağın başucuna bir Kur'an-ı Kerim asılır.

Sünnet günü eve gelen berber usturasını bir daha biler. Yirmi santim uzunluğunda, dörtbeş santim eninde bir bez parçası alır. Bunu uzunluğuna, ortadan ikiye katlar. Havanda birkaç mazı döğür. Bir tabak içindeki şapı ateşte yakar. Onu da döğür. Ayrıca demirciden aldığı «demir külü»nü (demirciler kazma, balta, bel gibi araçları ocakta kıpkırmızı duruma getirirler. Çekiçle

istenilen şekilde döğdükten sonra, suya batırılır. Daha sonra bunların ağızlarını eğelerler. «Demirci külü» işte bu madenleşmiş artıklardır.) şap ve mazı tozu ile iyice karıştırılır. Bezin üzerine önce mavzer yağı (1) sürülür. Bunun üzerine karışık toz ekilir. Berber hazırlanan bezle mil ve kısıkcı bir tabağa yerleştirir. Ustura ince ağızlı ve çok keskin olmalıdır. Sünnet olacak çocuk ya dik olarak konmuş bir teşt (2), ya da bir kürsü üzerine oturur. Kivre (3) çocuğun gerisinde kalır. Yakınlarından biri çocuğun el ve ayaklarını sıkıca kavrar. Berber milli tenasül uzvunun içinde bir süre dolaştırır. Sonra kısıkcı yerleştirir. Allahüekber, Allahüekber / La ilahe illallahu vellahuekber/ Allahüekber/Velillahil hamd/Peygambere selavat.. derken usturayı çalar. O anda birisi tabakta bulunan baldan bir parmak alır. Çocuğun ağızına verir. Sargı işi bitince berber, üzerinde çocuğun tenasül uzvundan kesilen parça ile birkaç damla kan bulunan teştin başına geçer. Elindeki küçük değnekle teştin kenarına vururken «Peygamber aşkına» diye söylenir. Orada bulunanlar teştin içine para atmaya başlarlar. Bazı yerlerde berber eline bir tepsi alarak kalabalığın arasında dolaşır. Toplanan para berber hakkıdır. Ayrıca yün çorap ve heybe verildiği de olur.

Sünnetten hemen sonra başlayan mevlit bitince yemek yenir. Berber tenasül uzvundan kesilen parçayı çocuğun yakınlarından birisine verirken bunu «cami duvarının taşları arasına, görülmeyecek bir yere bırakmasını» sıkı sıkıya tenbih eder. Bu parçanın kurutulularak saralı biri tarafından yennesiyle hastalığın geçeceğine, sünnet edilen çocuğun ise delireceğine inanıldığından bunun saklanması çok önem verilir. Bu kesik parçanın toprağa gömülmesiyle nemsiz, taş, duvarlar arasındaki yarıklara saklanmasıyla gerekçesi şudur: Ele geçerek yennesinden gayri, parça toprağa gömüldüğü takdirde sulama ve yağışlar yüzünden nemli toprakta çürümeye başlayacak bunun sonucu olarak çocuğun yarısı bir türlü iyileşmeyecektir.

Davul - zurna getirtilmezse erkekler aralarında halay çökmeye başlar. Kadınlar tef eşliğinde, kendi aralarında, oynarlar.

Berber ertesi sabahleyin çocuğun yanına
(Devamı 4 sayfa sonraki sayfada, ilk sütun altında)

AZERİ TAPMACALARI (BİLMECELERİ)

Yazan : İlhan ÇENELİ

Azerbaycan İlimler Akademisi Edebiyat Enstitüsü tarafından Nizami adına «Tapmacalar (= Bilmece)» adlı bir eser yayınlandı. (1) N. Seyidov'un derleyip neşre hazırladığı bu eserden örnekler vermek istiyoruz. Eser, konulara göre düzenlenmiş: Tabiat ve tabiat hadiseleri, nebatat âlemi, hayvanlar, böcekler, insan ve organları, silahlar, müzik aletleri, vs... Eserin 218. - 226. sayfaları arasında da manzum bilmece yer alıyor. Aşağıya bu son derece değerli eserden bazı örnekler alıyoruz.

Dağdan - daşdan gan gelir,
Gıvrılmış ilan gelir.
Gabağında durmayın,
Gudurmuş aslan gelir. (Sel)
Mavi atlas,
İyne batmaz,
Gayçı kesmez,
Terazi çekmez. (Göy = Gök)
Bir damım var, gapısı yoh. (Garpız)
Ağac başında tükül yumag,
Bir üzü ağ, biri sarımtırag. (Şeftali)
Kıçık - kıçık sandıglar,

uğrar. Yara üzerindeki bezi çözer. İlaçlanmış yeni bir bez kullanır. Eşer bez yaraya yapışmış olup çıkmazsa çocuğun tenasül uzvu, içinde ılık su bulunan bir tas içine sarkıtılır.

Çok geçmeden bez kendiliğinden düşer. Berber beş, altı gün daha gidip gelir. Son gidişte sargı çözülür. Küçük bir bez torba dikilir. Bunun içine kurumuş, toz haldeki ağaç çürüğü dolurur. Torba iki yanındaki uçkur parçasıyla çocuğun kasiğinden bağlanır. Tenasül uzvu içinde ağaç çürüğü bulunan torbaya sarkıtılır. Bu toz yaranın çiğ kalan kısmının iyileşmesini sağlar.

Sünnet bitince çocuğun başucuna bir elma bırakılır. Çocuğun yanına uğrayanlar bu elmaya madeni para (Altın, gümüş) batırırlar. Elma, çocuk ayağa kalkıncaya kadar yerinde kalır.

Elmaya sokulan bu para rastgele harcanmaz. Miktarına göre, çocuğun adına teşt, simi, kazan satın alınır.

- (1) Mavzer yağı : Vazelin yağı.
- (2) Teşt : Çok büyük bakır leğen.
- (3) Kivre : Sünnet olacak çocuğu kucağına alan kişi.

İçi dolu findıglar. (Nar)
Bir sinide iki toyug
Biri İsti, biri soyug. (Ay, güneş)
Bedeni yerde,
Saggalı göyde. (Turp)
Altı daşdı, daş deyil,
Üstü daşdı, daş deyil,
Heyvan gibi otlayır,
Heyvana yoldaş deyil.

(Tısağa = Kaplumbağa)

Dağdan, gayadan aşar,
Pişik gibi dırmaşar.
İlan gibi sürürer,
Divardan berk yapışar.

(Kertenkele)

Yer altında yağlı gamçı,
Suyü içür damcı - damcı.

(İlan = Yılan)

Ecaib bir guşum var,
Yerde gezer izi yoh.
Eti haram, südü halal,
Boğazladım ganı yoh. (Arı)
Bizidik, bizlerdik,
Otuz iki gız iydik.
Gah ezildik, üzüldük,
Bir tahçaya düzüldük. (İnsan dişleri)
Bir ağacım var bir gövdesi, beş budağı,
Her budagda bir sedef.

(Bilek, barmaglar ve dirnaglar)

Bir gillice yumağım var,
Yeddi delik - deşiyi var. (Kelle)
Bahsan onun üzüne,
Görünersen özüne. (Güzgü = Ayna)
Bizde bir kişi var,
Gırh iki diş var. (Darag)
Adı var, özü yoh. (Söz)
Bazarda satılmaz,
Terezide çekilmez,
Baldan şiri dadı var. (Yuhu)
Geder - geder izi yoh,
Gayıdar geler, tozu yoh. (Kölge)
Goz ağacın oyarlar,
Üstüne tel goyarlar.
Vahtsız durub ağlasa,
Gulağımı burarlar. (Kamança)
Ağ üstünde garalar,
Bir-birini govalar. (Yazı)
Dağdan saldım sınımadı,

Zâhîd ne sözün var gel berü söyle.
İmânın tazele, şehâdet eyle
Gel sen de bu renge boyan Hû deyü (16).
Kul Himmet bu meydan serhös olalı,
Cân gözü tecelliye düş olalı,
Ol Habîbullâha medhûş olalı
Hayâlî gözünde mihmân Hû deyü (17).

Kul Himmet

Nusha farkları: Sadettin Nûzhet Erğün kitabındaki şekil ile farklardır, diğer nushalar ayrica gösterildi:

- 1 — Hû demenin aslı nedendir böyle/Gel edelim sana beyân Hû deyü.
- 2 — Evvel-ü âhir Hûvallâh-ü ekber.
- 3 — Cemâli nûrundan.
- 4 — Nusha: Büyük sığırdili cönkte: Sezdi-ler gevheri beyan Hû deyü.
- 5 — Tecellî erişti çün başa geldi/O cevher mevcile hurûşa geldi.
- 6 — Çarh-ı felek anda hem cûşa gelüb/İstedi âdemi devran Hû deyü.
- 7 — Muhammed hâtem-i Peygamber oldu/Alî evliyaya Şah server oldu.
Selmân Muhammede hem rehber oldu/ Ol günde yürüdü erkân Hû deyü.
- 8 — Niyâz eylediler Settâra karşı.
- 9 — Kırkların cümlesi Didâra karşı.
- 10 — Erenler gizliydî ulu mekânda / Muhammedle Alî bir idi ânda.
- 11 — Yedi kez çağırdı cihân Hû deyü.
- 12 — Çıkınca Mustafâ mi'râc yolunda/Şehâdet eyledi Selmân Hû deyü.
Nusha: Büyük sığırdili cönkte: Hakk Habîbullahı mi'râc yolunda.
- 13 — Ol üzüm dânesin getirdi Selmân / Kırklar demi ol dem etti galeyân,
Muhammed onlarla birlikte ey cân/Hûvallâh söyledi irfân Hû deyü.
- 14 — Kırklar dahi içti cümle mest oldu/Şâh-ı merdân cümlesinden üst oldu,
Hezâr post bağlayub kemer - best oldu/ Semâ'a girtiler heman Hû deyü.
- 15 — Hakk anda mevcüdü mevcüd bilindi/Hûvallâh çağırdı Sultân Hû deyü.
- 16 — Nusha: Büyük sığırdili cönk: Sen dahi bu sırta boyan Hû deyü.
- 17 — Hayâlî gönünde...
(A. Gölpınarlı: Alevî - Bektâşî Nefesleri, s: 165 ve Sadettin Nûzhet Ergun: Bektâşî Şairleri ve Nefesleri cild: 1-2. s: 172).
(Bu Nefes Kitabımızın Kırklar Meclisi ko-

nusunda da daha başka nusha farkları ile yazılmıştı).

Bu Nefes'in hemen hemen bir benzeri de Hatâî divânında (s: 82-84.) vardır. Bir de Fakirdeki 107 No. lu yazmada (Hilmi Pakkan tarafından verilmiştir) (Y: 15/b. de) yine Hatâî adına yazılıdır.

Burada Mirac dönüşü Hz. Peygamberin Kırklar meclisine uğrayub bir üzüm tanesiyle hepsinin mest oluşu, birine neşter vurulunca hepsinden kan çıkışı ile (birlik)lerine hayrân olan Hz. Muhammed'in vecde gelip Hû dediği ve onlarla sema'a kalktığı anlatılıyor. Ve Hû demenin buradan kaldığı söyleniyor.

Kuddûsî de bir şiirinde şöyle diyor:

Mest-ü hayrânım
Zâr-ü giryânım,
Her dem lisânım
Hû demek ister.
Güzümde yaşlar
Akmağa başlar,
Cümle kurt, kuşlar
Hû demek ister.

Pendimi tut gel,
Bir ere ver el,
Ölmeden evvel
Hû demek ister.

Gece ol kaalim,
Gündüzün sâim,
Ehl-i Hakk dâim
Hû demek ister.

Gezme yabanda,
Bul Hakk'ı sen de.
Olmağa bende
Hû demek ister.

Gayriyi koyan,
Kalbini yuyan,
Âşıkım diyen
Hû demek ister.

Terk et sivâyı,
Olma mürâî,
Seven Hudâyı
Hû demek ister.

İrfân isteyen,
İhsân isteyen,
Cânân isteyen
Hû demek ister.

Ol nefse mâlik,
Olmağlı hâlik,
Sıdk ile sâlik
Hû demek ister.

İns-cin, melekler,
Yerler, felekler,
Suda semekler
Hû demek ister.

Hû İsm-i a'zam,
Hû Hû de hocam,
Kuddûsî her dem
Hû demek ister.

Kuddûsî

Sarı Abdullâh Efendi (Semerât-ül-Fuâd)ında (s: 56) Hû hakkında şöyle bir şiir veriyor:
Didemân envârı Hû'dür aklımın fermânı Hû
Dilimin ezkârı Hû'dür, nâlemin efgânı Hû.
Gönlümün seyrânı Hû'dür, cânımın cânâm Hû
Sırrımın esrârı Hû'dür, mihrimin tabânı Hû.
Âşık-ı sermest olanlar Hû ile'dir Hû ile
Savmı Hû'dür, iydi Hû'dür, zühd ile erkânı Hû.
Nakd-i varın harc kılmiş yoluna dildârının
Vaslı Hû'dür, fazh Hû'dür, derd ile dermânı Hû.
Vâr ise aşktan nasibin Abdîyâ Hû de müdâm
Âşınâ ol bahr-ı Hû'ye gör nedir ummân-ı Hû!

Abdullah

(Bugünkü dil ile söylersek: Gözümün ışığı, aklımın buyruldu, dilimde durmadan söyledim, feryadımın acı imlitsi Hû'dür. Gönülümün yücelerde dolaşması, rûhumun sevgilisi, gizli olanımda örtüb sakladığım, ayımın parıltısı Hû'dür. Başı esrik sevdalı olanlar Hû ile'dir, orucu, bayramı, kulluğu, erkânı Hû'dür. Nesi varsa gönüldeki sevgilisi uğruna harcamış; kavuşması, görüşmesi, derdî, dermânı Hû'dür. Ey Abdullâh.. Büyük sevgiden senin de payın varsa durmadan Hû de.. Hû'nün denizini tanı da O'nun nası engin bir umman olduğunu gör.).

Hüdâvendgâr: Farsça Hudâvend sözünden gelmedir. Bey, Hükümdâr, iş sahibi, sâhib, mâ-

lik, Tanrı anlamlarınadır.

Ey âlemi vâ' eden Hüdâvend
Ey Âdemi zâr eden Hüdâvend.

Lâedri

Hünkâr sözünün bundan kısaltma olduğunu söylerlerse de doğru değildir. Osmanlı tarihinde Birinci Sultân Murâd'a verilmiş bir unvandır. Bursa'ya da bu ad vermiştir.

Mistik yollarda yol pîrlerine de bu lakabla hitab edilmiştir.

Hünkâr; Aslı Türkçe ve Uygur lehçesinde olan Unkar'dan gelmedir. Tali'li, umduğuna ermiş, işini başarmış anlamlarına gelir. Osmanlı Pâdişahları da bu unvânı kullandılar ve pâdişah, Sultân gibi sözleri başkaları hakkında kullandılar ise de Hünkâr kelimesini kendilerinden gayrisi için asla kullanmamışlardır. Yani titiz bir kıskançlıkla sadece Osmanlı pâdişahlarına kullanılmış bir unvân halinde kalmıştır (Mithat Sertöğlü, Resimli Osmanlı Tarihi Ansiklopedisi, Hünkâr Maddesi).

Buna mukabil, aynı devirde halk da (Hazret-i Hünkâr Hacı Bektaş Veli), (Mevlânâ Hünkâr) diye kendi içinde yaşayan gönül erlerine bu unvânı açıktan açığa kullanmıştır.

İhtirak: Deveyi yere çöktürüp oturtmak anlamındadır. Yol ehli arasında ise bir mürşidin önünde tâlibe (istekliye) diz çöktürmek anlamındadır. Örnek olarak Vilâyetnâme'de bu söz şöyle geçiyor: (Çün kim Monla Celâleddin hazretlerini Konyada Şems-i Tebriz rahmetullâh-ı aleyh-i rahmeten vâs'aten ihtirdi, derviş kıldı. Ammâ Monlâyı Şems-i Tebriz nice ihtirub derviş ettiğin zikr idersevüz maksûdumuzdan kaluruz. Anı isteyen âşık Monlânun menâkub-ı şerif

diyeri gereksiz.

Yıllık abonesi: 60
altı aylık abonesi: 30
liradır.

Yurt dışı senelik abone:
\$ 8, £ 4 DM. 18

TÜRK HALK BİLGİSİ (FOLKLOR) DERNEĞİ'NİN YAYIN ORGANIDIR.

Sahibi ve Genel Yayın Müdürü: İHSAN HİNÇER

Yazı İşlerini Fiilen İdare Eden Sorumlu Yönetmen:

BORA HİNÇER

Mektup ve havale için adres: Posta Kutusu: 46, Aksaray — İstanbul, Tel.: 22 49 74

TÜRK
FOLKLOR
ARAŞTIRMALARI

Basılmayan yazılar
istenince geri gönderilir
Dizgi ve baskı:
YÖRÜK MATBAASI
İstanbul

RÜYA SATIN ALAN ÇOBAN

Yazan : Dr. Edip KIZILDAĞLI

Altunözünün Paslıkaya köyünden yetmiş yaşlarında Hacı Kadın namı ile bilinen bir misafir, fakirhaneye bir gece gelip çocuklarına hikâye anlatırken kulak verdim. Hikâyenin güzel ve senbolik örneklerle dolu olduğunu görünce dayanamayıp T. Folklor Araştırmaları Dergisine iletmeyi bir borç bildim :

Evvvel zaman içinde iki köyün çobanları sürülerini alıp köylerinin hududuna kadar otlatır, öğle paydosunda biraz da söhbet ederlermiş. Akşama doğru herkes köyüne gider ve günler böylece birbiri ardına yuvarlanırmış.

Bir gün Kara köyün çobanı bir ak rüya görmüş ve arkadaşına anlatmış :

— Yahu ben gece rüyamda bir kolumda ayı, bir kolumda yıldızı, göğsümün üstüne de güneşin yattığını gördüm. Ne dersin?

— Aman arkadaş bu rüyayı bana satar mısın?

— Sen deli misin, rüya satılır mı?

— Ne üstüne lâzım, bak sürümün içinden beğendiğin üç koçu al ve bu rüyayı bana sat olmaz mı?

— Sattım gitti.

— Beğendiğin koçlar senin olsun, verdim gitti. demiş.

Ertesi gün Akköyün çobanı sürüyü dağıtıp yollara düşmüş. Akşama doğru Diyarbakır surları görünmüş. Yürü baba yürü, tam şehre ulaştığı zaman kapılar kapanmış ve dışarıda kalmış. Gece vakti çıkını başı altına koyup bekleme taşının üzerinde uykuya dalmış.

Diyarbakır paşasının kızı da o gece vezirin oğlu ile kaçmağa kavilleşmişler. Vezirin oğlu sevincinden içkiyi çokça kırıp meyhanede sızmış. Kız surların kapısından çıkınca bekleme taşında uyuyan genç sevgilisi bilip :

— Haydi atlara atlayalım diye dürtmüş, u yandırmış.

lerinde bula) (1034 Rebiul'evvel tarihli yazma Hacı Bektâş vilâyetnâmesi, Y: 107/b. Ankara Millî Kütüphânesinde Hacı Bektaşın gelen nüsha. Elde bulunan en eski yazma vilâyetnâmedir. Hâlen Hacıbeştâş'ta Pir evinde açılmış olan Hacı Bektâş Vefî Müzesi Kitaplığındadır.)

(Devam edecek)

— Akköyün Akbahtlı çobanı fırsatı kaçırılmayıp kızı alıp kaçmış. Sabahleyin bir deniz kenarına ulaşmışlar. Çoban denize yıkanmağa girmiş. Batıp çıkarken eline yumurta kadar parlak bir taş gelmiş. Onu da alıp koynunda saklamış.

Kız da çobanla kaçtığına pişman olmayıp, «demek kısmetim bu imiş» diye teselli bulmuş. Az gitmiş uz gitmişler, bir güzel kente gelmişler. Kız :

— Git bize en güzel bir evi satın al, diye bir avuç altın vermiş. Ev alınmış, yerleşmişler. Şehrin Sultanına bir hediye vermek adet imiş. Kız bir tabak cevahir doldurmuş, üstünü örtmüş, çobanı sultana göndermiş. Yolda giderken çoban tabağı açmış, imrenmiş. Koynundaki yumurtayı da ortasına koymuş. Meğer bu çok değerli bir elmas imiş. Sultan ile vezir otururken hediyeyi vermiş. Vezir :

— Bunları nereden buldun? diye sormuş. Çoban da başından geçenleri saf saf anlatmış. Vezir içlenden, şu aptal çobanı öldürtüp yerine kendi oğlunu koymağı düşüncü.

— Bu yumurtanın bir teki daha olacak, çabuk onu da getir, yoksa kellen cellad.

Çoban ağlıyarak eve dönmüş.

Karısına meseleyi anlatmış. Denize gitmeğe karar vermiş. Gitmiş. O yıkandığı yeri bulmuş. Ayağı ile oynarken bir kapı açılmış. İçeri girmiş. Peri padişahının has bahçesinde bir Dünya Güzeli oturuyor. Amma elleri ayakları bağı. Hemen bacağına çıkarıp kurtarmış. Kız «aman» demiş «şimdi dev gelir ikimiz de yer. Fakat onun canı şu sandığın içinde. Orada bir kuş var, onun başını kesersen dev ölür.» Çoban hemen sandığı açmış kuşu kaçırmadan yakalamış, başını kesmiş. Sihir bozulmuş.

Dünya güzeline ve elmasları alıp evlerine gelmişler. Karısına olanları anlatmış. O da razı olup iki kuma kucaklaşmışlar. Çoban elmasın tekini kara vezire götürmüş. Vezir :

— Aferin çoban anlat nasıl yaptın?

Çoban anlatmış. Vezir gene bir tuzak kurmuş.

— Padişahımızın annesi çok hasta. Ona filan yerde bir gül var, soldurmadan getirip koklatırsak iyileşecek. Onu da sen yaparsın. Yapmazsan kellen cellad

Çoban gene ağlıyarak eve gelmiş Dünya gü-

BİR KARAKIŞ DESTANI

Yazan : Şevket BEYSANOĞLU

KARAKIŞ DESTANI

Mali bin üç yüz ikide bir savuk (1) Kuruttu meyvayı kaldı hep kabuk Öldü pinde (2) nice horozla tavuk Çizmeler yerine alındı çaruk (3) Aman Yârab bu savuğun elinden

Buz bağladı memleketin her yeri İşlemedi hamamların ekseri Geri koydu igtisâlden (4) erleri O günlerde gören yoktu berberi Aman Yârab bu savuğun elinden

Dicle nehri baştanbaşa kesti buz Geçti âlem üzerinden şeb u rüz Her tarafta söylenildi böyle söz Olmadı ah odun kömür hiç ucuz Aman Yârab bu savuğun elinden

Odun, kömür oldular ödağacı Efendî, bey, ağa oldu muhtacı Yandırdılar tahtaları, tokacı Ağır oldu tezeğin de revacı Aman Yârab bu savuğun elinden

Revaklarda (5) vezir mumu asıldı Gelip gidenlerin yolu kesildi Bu havadis cerideye basıldı Kimse sormaz ahvalımız nasıldı Aman Yârab bu savuğun elinden

Çırçırdan aldık biz güzel nebati Attar kısmı bilmem acib ne satı? (6) Hayırlısan çıkaraydık Şubatı Göreydik safâ-yı hâtırla Martı Aman Yârab bu savuğun elinden

FATMA der gitmeye olmadı imkân Birbirin görmedi akraba, yârân Bu sözleri zannetmeyin siz yalan Görülmemiş böyle bir kış elaman Aman Yârab bu savuğun elinden

- (1) Soğuk
- (2) Kimes
- (3) Çarık
- (4) Yıkanmadan, gusletmeden
- (5) Saçaklarda
- (6) Satıyor.

Elimize yeni geçen bir cönkte «Fatma» isimli Diyarbakırlı bir halk ozanımızın «Karakış Destanı» ile «Ağit - Ninni» başlıklı bir manzumesine rastladık. «Karakış Destanı»nın altında cönk sahibinin şu notu var :

«Doğrudur. Rumi 1302 (m. 1887) senesi kışı bütün Anadolu'da çok sert oldu. Hele Diyarbakır'da benzeri yaşanmamış, duyulmamıştır. Sürekli yağın kar şehrin civar vilâyetlerle olan irtibatını kesti. Damlardaki karın da küremelenip (kürekle temizlenip) dökülmesiyle bütün sokaklar doldu. Sonra günlerce süren dondurucu bir ayaz başladı. Dicle nehri tamamiyle dondu. Uzun müddet kimse evinden çıkamadı...»

Destanın yazarı «Fatma» hakkında geniş bir bilgimiz yok. Sadece, Diyarbakırlı olduğunu, «Dalkabak» ailesinden olup 1895 - 1897 seneleri arasında öldüğünü biliyoruz.

zeli sihir bitirmiş. Hemen Mendel'e bakmış :

— Oraya gitmek için Karıncalar vadisinden geçeceksin. Her karınca at kadar. Fakat korkma, yanına biraz iç yağ al önlerine at, seni sırtlarına bindirip geçirirler. Sonra Kartal kuyuklarına çıkarırsın. Oradaki kuşlara da et götür. Seni bindirip yedi deniz üstünden uçururlar. Bir adaya yakın seni denize atarlar. Balıkları unutma, onlara da yosun kurusu götürürsen seni adaya çıkarırlar. Adada kıralın sarayı var. Kapısında iki taş var. Biri dilek taşı, diğeri kralın kızını istemeğe gelenlere mahsus. Sen dilek taşına otur. Güllü iste, hemen al gel.

Çoban kızın dediklerini harfiyen yapmış. Fakat yanlışlıkla dilek taşı yerine kız isteme taşına oturmuş.

Babası ile kızı bu yiğit çobanı görmüşler. Kız aşık olmuş. Kral'ın şartı, «Kim kızımın sırtını yere getirir ise kızı ona veririm» imiş. Mersah kurulmuş. Çoban gürüşe çıkmış. Türk gibi kuvvetli olduğunu ispat edip kızın sırtını yere getirmiş. Onu da almış. Güllü de almış. Kara vezirin yanına gelmiş. Kara vezir :

— Oğlum, satın aldığın rüya tamam oldu. Bir koluna ayı bir koluna yıldızı ve koynuna güneşi yatırdın, Helâh hoş olsun. Ben de kırk gün kırk gece düşününüzü yapayım da bu hikâye burada bitsin, demiş. Onlar yemiş içmiş, muradına ermiş, akbulu ermeyenlere...

Sungurlu'dan Bir Masal :

EŞE İLE PADİŞAHIN OĞLU

Derleyen : Hayrettin İVGİN

(Sungurlu'nun Şekerpınar mahallesinde 1970 yılında bir masal derledik. Masalı, ev kadını olan 32 yaşlarında Güler Vural anlattı. Güler Vural masalı 15 yıl önce büyüklerinden dinlediğini söyledi. Masal şöyledir) :

Ülkenin birinde, vakti zamanında üç teyze kızı varmış. Bir de o ülkenin padişahının iyi yürekli, yiğit, güzel oğlu. Bu üç teyze kızı padişahın oğluna aşık olmuşlar. Üçü de padişahın oğlunun geçeceği yol üzerine otururlar ellerinde nakışlarla onun gelmesini beklerlermiş. Adları da Eşe, Fatma, Huri imiş bu kızların. Yalnız, Eşe içlerinde üveymiş. Neyse, bunlar otururlar ve, «padişahın oğlu seni sevmiyor, beni seviyor» diye tartışırlarmış. Hiç birisi de birbirini çekemezmiş. Hele öbürleri Eşe'yi hiç çekemezlermiş.

Bir gün kızlar yine yolun kenarında otururlarken padişahın oğlu yanlarından geçmiş. Aslında padişahın oğlu bunlardan birine aşık olmuş.

TEŞEKKÜR

«Katarakt» nedeni ile giderek karararı dünyamı usta elleriyle yaptığı ameliyat sonucu tekrar aydınlığa kavuşturan Haseki Hastanesi Göz Kliniği Şefi

Sayın Dr.

FEVZİ AKKAN

ile

Sayın Dr.

H. CAHİT ÜNLÜÇERÇİ

Sayın Dr.

EROL BAHADAN

ve Dr. Ayfer TORUN, Dr. Abdullah SOYLU, Dr. Ayçın CAN, Dr. Tekin MÜNİR, Hemşire Mahizer ALBOY ile kliniğin diğer doktor, hemşire ve personeline gösterdikleri ilgi ve yardımdan ötürü en içten teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

Ayrıca telgraf, telefon, mektup göndererek veya bizzat hastaneye ve evime gelerek geçmiş olsun dileğinde bulunan dostlarıma şükranlarımı iletirim.

İHSAN HİNÇER

Bu yoldan bile bile geçermiş.

Huri adlı kız :

Benim adım benli Huri

Benlerim var sürü sürü

Yiğit oğlan doğru yürü

Bunlar mı, ben mi güzelim.

diye söylenmiş. Bunu duyan Fatma :

Benim adım benli Fatma

Benlerim var çatma çatma

Yiğit oğlan hile katma

Bunlar mı, ben mi güzelim.

diye söylemiş. Bu kez Eşe dayanamamış sormuş padişahın oğluna :

Benim adım benli Eşe

Benlerim var köşe köşe

Yiğit oğlan binler yaşa

Bunlar mı ben mi güzelim.

Oğlan bunları duyunca :

— Siz hepimiz yerin dibine batın, Eşe hepimizden güzel, demiş. Eşe'yi sevdiğini açıklamış. Ondan sonra her gün buluşmuşlar.

Bir gün padişahın oğlu, feneri yakmış ve Eşe'nin odasına gitmiş. İki kişi konuşurlarken uyuyakalmışlar. Sabahleyin onları öylece Fatma ve Huri görmüş. Hemen annelerine haber vermişler. Üvey anne onların ikisini de zaptiyeye bastırılmış ve padişaha da haber vermiş.

Padişah, oğlunun halktan bir kızı sevmesine çok kızmış ve ikisini de zindana attırmış. Araya araçlar falan girmiş padişah yumuşamış. İkisini birer ata bindirmiş ve bir heybe de altın vermiş.

— Gözüm sizleri görmesin, başınızı alıp çekin gidin buralardan, demiş.

Oğlan ve Eşe yola düşmüşler. Yolda oğlan, Eşe'ye :

Eşe'm seni Eşe'm seni

Karlı dağlar aşam seni

Kızlarıman çok konuştum

Gelinlere koşam seni

demiş, Buldukları ülkeden çok uzaklaşmışlar. Ansızın önlerine Kırkharamiler çıkmış. Oğlanın elinden atı da, altını da ve Eşe'yi de alıp onu dağda yalnız bırakmışlar. Oğlan peşlerine düşmüş ama bulamamış. Aramadığı dağ, sormadığı kent kalmamış. Tam yedi yıl «Eşe'm, Eşe'm;» diye deli gibi gezmiş maniler söylemiş.

Eşe'yi, Kırkharamiler kaçırınca Eşe onlara

Çukurören Köyünde Maddî Hayat : 2

HAYVANCILIK, HASTALIKLARI, YEMEKLER, GIYİM-KUŞAM

Yazan : Necip ALTINIŞIK

Önceki yazımızda köyün genel durumuyla ilgili bilgi vermiş ve çiftçilik, bağ, bahçecilik ve bunlardan elde edilen gelir durumunu yazmıştık. Bu yazımızda hayvancılık, hayvan hastalıkları, arıcılık, yemek çeşitleri, giyim ve kuşamdan bahsedeceğiz.

HAYVANCILIK :

1965 yılı sayımına göre : İnek 200, At ve katır 280, koyun 650, keçi 2000, tavuk 600, hindi 50 tane dir. Tiftik keçisinin 1200 tanesi Hüse-

yalvarmış :

— Ne olur bana dokunmayın, ben sizin bacınız olayım, sizler de benim ağabeyim olun, demiş.

Kırkharamiler razı olmuşlar. Ve bir kentte hepsi de yerleşmiş. Onlara yedi yıl bacılık yapmış.

Oğlan, bir gün dağda bir çeşme başına gelmiş, Yaşlı bir dede su içiyormuş. Ona güzel maniler söylemiş, derdini anlatmış. Ondan Eşe'sini sormuş. Meğerse bu yaşlı dede Hızır'mış :

— Yiğit benim ciğerimi parçaladın, gözünü yum ve benim sırtıma bin, demiş.

Oğlan dedenin sırtına binmiş ve gözünü kapamış. Gözünü açtığı zaman kendini bir konağın önünde bulmuş. Başlamış maniler söylemeye, Konağın hizmetçisi hemen Eşe'ye haber ulaştırmış :

— Eşe abla, bir dilenci geldi, senin adını anarak marı okuyor, demiş.

Eşe hemen anlamış bakmış ki sevgilisi gelmiş. Oğlanın saçı, sakalı, tıraşı uzamış, giyimleri paramparça imiş. Eşe, oğlana :

Yolcu isen git yolunca

Urbalar kestir boyunca

Kırk kardeşim var duyunca

Öldürürler yiğit seni

demiş. Eşe'nin bu sözlerine karşılık oğlan :

Yolculuktur benim işim

Yoluna koymuşum başım

İster olsun yüz kardeşim

Almayınca gider miyim.

diye cevap vermiş. Eşe'nin yüzü peçeyle örtülü imiş. Oğlan :

At peçeni ak yüzünden

İrna gözünü gözünden

Gel öpeyim sağyüzünden

yin Sözen'e ait olup köyün yakınında büyük bir ağılı vardır.

Ahırlar daha çok evlerin alt kısmında yer alır. Evler çoğunlukla iki katlıdır. Alt katları samanlık ve ahır olarak kullanılır. Hayvanların bakımını daha çok kadınlar yapıyor. Kesin olarak belli değil ama, bir ton civarında yağ ve peynir, yağın kilosu 20, yağlı peynir 10, yağsız ise 5 liradan (1967 yılında) satıldığı söylenmektedir. Hemen hemen her allenin evinde inek ve koyun

Eşe diye diye geldim.

Meğer Kırkharamilerin başı evde imiş. Konuşulanları duymuş. Dağda yedi yıl önce bıraktıkları oğlanın bu olduğunu anlamış ve iki sevgiliye de acımış. Onlara birer at ve bir heybe altın vermiş :

— Tanrı işinizi rast getirsin, demiş ve onları yollamış.

İki sevgili yola koyulmuşlar. Oğlan :

Ay mısın sen yıldız mısın
Gece misin gündüz müsün
Gelin misin hey kız mısın
Sen bana ne demelisin

demiş. Eşe :

Ay değilim yıldızım ben
Gece değil gündüzüm ben
Gelin değilim kızım ben
Sözlerinden utan oğlan

demiş. Oğlan :

Elline kına yakmal
Gözüne sürme çekmeli
Öyleyse gelin etmeli
Seni bana güzel Eşe

demiş. Kız da cevap vermiş :

Elim Allaktan knalı
Gözüm kudretten sürmeli
Hak beni sana vermeli
Sözlerinden utan oğlan.

Böyle söyleşe söyleşe oğlanın babasının ülkesine gelmişler. Padişah da aradan geçen buca zamanda oğlunu çok özlemiş ve yaptığına çok pişman olmuş. Hatta onların öldüğünü sanıyormuş. Oğlunu ve gelinini karşısında görünce çok sevinmiş. Oğlu ve gelinine kırk gün kırk gece düğün yaptırmış. Böylece oğlan ve Eşe muratlarına ermişler.

vardır. Köyden üç km. uzakta çiftlik denilen yere yaz mevsiminde 11 aile yağ ve peynir yapmak için göç etmektedir. İki aile de yaz ve kış çiftlikte kalmaktadır. Çayırılar da tırpanla biçilip hayvanların kış yiyeceği olarak köye getirilir.

1959 yılında köye bir tané süt makinası alınmış, faydalı olduğu görülmüş ve 30 aile süt makinası almış. Süt makinasının köye girmesiyle yağ ve peynir yapımı pratikleşmiş, yağ ve peynir satışlarından sağlanan kazançta artmıştır. Süt makinasının kabulü sosyal kabullenilen, tutulan bir kültür unsurudur.

Tiftik keçisinin, nisan ayında kırkılık (bir çeşit makas) la tiftiği kırılır. Ve kilosunu 18 liradan geçen yıl (1966) sattıklarını, bu yıl 10 liraya kadar düştüğünü söylediler. Tiftik ve koyun yapağısından çorap, eldiven, hırka tek şiş ve beş şişle örülür. Bu işi kadınlar yapar.

Hayvan pisliği samanla karıştırılıp duvar üzerinde kurutulur ve tezek olarak yakılır. Yakacak olarak meşe ve kavak ağacından faydalanılır.

HAYVAN HASTALIKLARI VE TEDAVİ

Kurbağacık: Büyük baş hayvanlarda görülür. Hayvanın gözü ve derisi şişer. Şişen kısmı indirmek için derisi yakılır ve kan akıtılır.

Şarbon: Hayvanın ön ayakları şişer. Tedavisi Veteriner Hekimlere yaptırıyorlar şimdi.

Şap: Buluşucu bir hastalık olup hayvanların tırnakları yarılıyor ve yürüyemiyor. Eskiden hayvanın tırnağına katran (çam ağacından yapılan siyah sıvı halinde bir madde) sürülür ve bezle sarılırdı. Şimdi tedavisini Veteriner'e yaptırıyorlar.

Kıl kurdu: Davaralarda görülen bir hastalıktır. Tedavisinin olmadığını söylüyorlar.

Gün çalma: Daha çok koyunlarda görülür. Fazla güneş geçmesinden hastalanan koyuna sarmısaklı yoğurt içirilir.

Kan tutma: Zehirli ot yiyen hayvanlarda görülür. Kulağından küçük bir parça kesilir ve kan akıtılarak tedavi edilir.

Sancılanma: Üşümüş gibi hayvan titremeğe başladığında sancılanmış denilir. Okutulmuş sancı çubuğu (ağaç dalı) hayvanın karnına yavaş yavaş vurulur ve hayvanın iyi olacağına inanılır.

YEMEK ÇEŞİTLERİ:

Sütlü yemekler:

Sütlü aş: Bulgur veya pirinç haşlandıktan sonra içerisine kaynatılmış süt katılır. Sabahları

çorba olarak yenir.

Sütlü kabak: Sakız kabağı haşlanır, içerisine kaynatılmış süt katılır. Öğle ve akşam yenir.

Manrı: Yaprak sarması dediğimiz yemek çeşididir. Yoğurtlu veya sade yenir.

Sübere: Bir çeşit makarnadır. Sade ya da yoğurtlu yenir.

Tarhana çorbası ve bulgur pilavı: Köyde hemen hemen her gün yenir.

Köyün kendine has tatlı çeşitlerinden Şİ-BİT: Gözleme (yufka)nın şekerli şerbete batırılıp yenmesidir.

GIYIM VE KUŞAM:

Eski erkek giysisi: Baş kısma tellik (terlik) ve fes, iç kısma uzun kollu bezden yapılmış göynek, üzerine yakasız işlik (gömlük), yelek, çeket ve kastor (kalın kumaştan hazır dikilmiş) paltó, yine bezden yapılmış uçkurulu don, körukü şalvar (pantolon), ayaklara ise tek şişle örülmüş yün ve tiftik çorap, onun üzerine de zahriyandan yapılmış altı kabarıklı kundura giyerlerdi.

1967 yılında köyde bulunduğumda, erkeklerin giyimlerinde eskinin izlerini göremedim. Onun yerine il ve ilçede giyilen hazır giysiler köye girmiş. Değişik olarak sadece cizlavlat ve soğukkuyu lástik ayakkabıların giyildiğini gördüm.

Eskiden giyilen kadın giysileri: Başa fesli takka (takke), onun üzerine çekli bağlanır, çember (yazma ve onun üstüne de gavlu (bele kadar sarkan örtü) örtülür. İç kısma ise bezden yapılmış dize kadar sarkan göynek, onun üzerine entari ya da kabama (bir çeşit pardesü), ayaklara kadar sarkan bez veya basmadan yapılmış don giyildiği söylenir. Ayaklara yün ya da tiftikten örülmüş çorap, mes, cizlavlat lástik ayakkabı giyilir.

Köyün sık sık il ve ilçelerle ilişkilerinin devamı nedeniyle erkeklerin giysilerinde olduğu gibi kadınların giyim ve kuşamında büyük bir değişiklik olmuştur. Eski giysilerin çoğunu şimdi göremiyoruz. Şimdi köyde dışarıda dikilmiş hazır giysilerin giyildiğini rahatlıkla görebiliriz.

ARICILIK:

Son yıllarda Öğretmen Yusuf Yılmaz'ın köye femî kovan getirmesi, arıcılığın gelişmesine neden olmuştur. Ve diğer ailelere örnek olmuştur. Önceleri ilkel usullerle hazırlanan ağaç dallarından örülmüş kovanlar, arıların gelişmesi, üremesi ve bal üretimini yeterli şekilde sağlamıyordu.

Ankara - Delice Yöresi Gelenekleri:

HACIOBASİ KÖYÜNDE ADAK KURBANI VE HACİ PİLAVI

Yazan: Gülali AYDINOĞLU

Hacıobası köyünden Ahmet Tural'ın 5-10 yıl oğlu olmamış. Hep kız çocuğu oluyormuş. «Kız çocuğu el için, erkek çocuğu ev için» diyerek bir erkek çocuğunun olmasını içtenlikle istiyormuş.

Nihayet bir erkek çocuğu olmuş. Adına Halit demişler. Ve Ahmet Tural, «Eğer Halit yetişir, araba sürecektir yaşı gelirse, kurban keseceğim ve «Kavaklı Çeşme» de tüm köylüye yedireceğim» diye adak adanmış...

Halit 6 yaşını doldurmuş, okula kaydedilmiş. 3. sınıfta okuyordu. Bir yaz günü Halit atları koşuyor. Atlıyor arabaya. Atların dizginlerini eline alıyor. Tecrübeli bir kaptan gibi atları uçurucusuna koşturarak harman yerine babasının yanına kazasız, belâsız arabayı götürüyor.

Ahmet Ağa, buna çok seviniyor. El kaldırıp Allaha şükrediyor ve adağı hatırlıyor. O gün eve gelip hazırlığa başlıyor.

Bir sabah bekçi tellâl çağırıyor.

«Dinleyin ey komşular! Duyduk, duymadık demeyin! Ahmet Tural'ın Adak Kurbanı kesilecek ve Kavaklı Çeşme'de öğleden sonra yemek yenilecek. Herkes buyursun heyyy!... diye köylüye salık verildi.

O gün öğleden sonra köy imamı, köy muhtarı, köy okulu müdürü, öğretmenler, azalar, hacılar, ağalar ve halk toplanarak at, eşek ve arabalarla, Kavaklı Çeşme'ye gidildi. Kurban kesilerek yemekler, hazırlandı. Yemekler neşe içinde yenildi. Yemekten sonra İmam Kuran okuyup dua ettirdi. Ve köye gelindi.

HACIOBASİ KÖYÜNDE HACİ PİLAVI

Delice'nin Hacıobası köyünden İmamın Ali (Ali Yüksel), hacca gidecekti. Hazırlıklara başladı. Adet olduğu üzere «Hacı pilâvi» yemeği yedirecekti. Komşu köylere de salık verildi. Onlar da calar Kuran okudu. Dua ettiler. Kapının önüne sergiler halk hep birlikte amin dedi. İmamın Ali:

den 4 koyun kesilmiş kavurma yapılmıştı. 3-4 kazanda piring pilâvi vurulmuştu.

Etlî pilâvlar doyusya yenildi. Kalan kavurma ve pilâv, tüm mahalleye, fakirlere, yetimlere ve hastalara dağıtıldı.

Yemek yendikten sonra Holere de salık verildi. Onlar da calar Kuran okudu. Dua ettiler. Halk hep birlikte amin dedi. İmamın Ali:

ZAMANINIZ PAHALIMI?

TÜRKİYE HALK BANKASI küçük tasarruflarınız kadar zamanınızın da çok değerli olduğu çağımız yaşantısında süratli hizmetli gaye edinerek modern bankacılık uygulaması ile daima hizmetinizdedir.

TÜRKİYE HALK BANKASI
halkın bankasıdır

7942

Bize gelen B KİTAPLAR

● Burhan Oğuz : «TÜRKİYE HALKININ KÜLTÜR KÖKENLERİ - TEKNİKLERİ, MÜESSESELERİ, İNANÇ VE ADETLERİ, İ. CİLT, GİRİŞ - BESLENME TEKNİKLERİ». Eser, Anadolu'nun onbin yıllık tarihi içinde Türkmen boylarının geçirdiği kültür oluşumunu, Türk milletinin, bilimsel kaynaklara dayanarak gerçek kültürel envanterini veriyor. Konulara yepyeni bir açıdan yaklaşılarak kültürün tarifini çok geniş boyutlarda inceliyor. Kitapta Önsöz, Kısaltmalar, Grek harfleri ve okunuşları, Giriş; Kültürün tanımı, Anadolu Vakıası, Asya'da Türk Devletlerinin oluşması, Anadolu'nun Türkleşmesi, Etnik unsurları, Kültürel vakıa bölümlerinden sonra Beslenme Teknikleri ile İ. Cildin asıl konusuna girilmektedir: Su çıkartılması, Bulgur üretimi, Sebzeler, Yabani bitkiler, Baharat, Meyveler, Şeker ve şekerli maddeler, Bal, Etlar, Kümes hayvanları, Av ve av etleri, Su ürünleri, Yağlar, ve sütü maddeler, Yiyeceklerin muhafazası, Yemekler, Tahammür etmiş (fermente) içkiler, Türk Mutfağı, Türk Sofrası, Bu oildi bağlarken, Kısa bibliyografya, İçindekiler, yer almıştır. Bateş ve büyük kitapçılarda bulunur. Ayrıca yazarın «Vali Konağı Cad. 28/3, Nişantaşı - İstanbul» adresine de sipariş verilebilir. Kitabın sonunda 28 sayfa kuşe kâğıda 45 fotoğraf basılmıştır. 24 X 16,5 cm. boyunda, 928 + 28 sayfa, 350 lira (İstanbul, 1976).

● İsa Kayacan : «TÜRK BASINININ KISA TARİHÇESİ - BASIN VE HALKLA İLİŞKİLER». Ece Yayınları : 54, İka Dizisi : 52. İsteme adresi : P. K. 9, Samanpazarı - Ankara. 19X11 cm. boyunda, 24 sayfa, 4 lira.

● Sevinç Çokum : «MAKİNA». Hikâyeler. Töre - Devlet Yayınları No: 37. Töre - Devlet Ya-

yınevi P.K. 178 Bakanlıklar - Ankara. 19,5 X 12,5 cm boyunda, 186 sayfa, 15 lira.

● Yahya Akengin : «ÇAĞ SÜRGÜNÜ». Şiirler. Hisar Yayınları : 26. İsteme adresi : P.K. 501 Ankara. 19,5 X 12 cm. boyunda, 61 sayfa, 10 Lira.

● Nesin Vakfı : «EDEBİYAT YILLIĞI 1977» 1976 Edebiyat Takvimi, Şiirimiz, Öykü ve Roman, Halk Edebiyatı, Çocuk Edebiyatı, Çeviri Edebiyatı, Armağanlar, Ödüller, Yeni yıla girerken yayınevleri, 1976 nın dergilerine genel bakış, Beyazperdede Türk Yazını, Dil Sorunu, Donkişot'dan Hamzanâme'ye, Amerika'da Türk Dili ve Kültürü, Yılın Edebiyat olayları, 1976 da neler yaptılar, Edebiyatçılarımızı anmalar, 1976 da Türkiye'ye gelen Edebiyatçılar, Yıldönümlerinde Edebiyatçılarımızı, Yitirdiğimiz Edebiyatçılar, Türk Edebiyatı Yurtdışında, Yerli yazın yapıtları, Çeviri yapıtlar ve Nesin Vakfı Edebiyat Yıllığı için eleştiriler bölümleri yıllıkta yer almıştır. Tekin Yayınevi, Ankara Cad. 51. İstanbul. 19,5 X 12,5 cm boyunda, 960 sayfa, 70 lira.

● Garo Alagöz : «İRMA VE ELMA AĞACI». Hikâyeler. 19,5 X 12 cm. boyunda, 182 sayfa, 15 lira.

● Muallâ Anıl : «ÖMRÜM VE RÜZGÂRLAR». Şiirler. İsteme ve Yazışma Adresi : Bestekâr Sokak, Pembe Apt. No. 66/9 Kavaklıdere - Ankara. 19,5X14 cm. boyunda, 48 sayfa, 10 lira.

● Rauf Mutluay : «BENDE YAŞAYANLAR». Söyleşiler, Denemeler, Önsözden sonra Günlerin İzinde Şiirle Birlikte, Ölümünün ardından, Kitaplarla Yaşamak konularında 80 e yakın söyleşi ve deneme ile eserin sonunda Özel adlar ve eserler dizisi yer almaktadır. Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Edebiyat Dizisi : 41. 19,5 X 12 cm. boyunda, 424 sayfa, 40 lira.

— Komşular beş gün sonra
Hacca gideceğim. Hakkınızı helâl
edin. Ben hakkınızı herkese helâl
ettim, dedi. Herkes :

— Helâl olsun! diyerek helâl-
laştılar ve hayırlı yolculuk ve
haccının kabulü için dua edildi.

5 gün sonra dua ile arabaya
binilerek uçurlandı.
Bir ay sonra döndü Hacı Ali.
Tüm köy halkı törenle karşıladı.

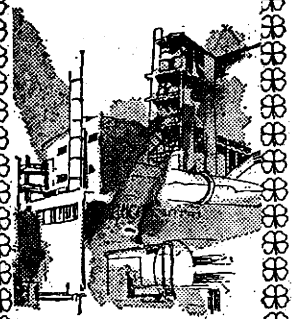
Dualar edildi. Evinde herkes
görmeğe gitti. Görmeğe giden-
lere Kâbe hurması ikram edildi.

yor, zemzem suyu içiriliyordu,
gülsuyu dökülüyordu. Bir kısmına
çeşitli giysi, kına, tesbih, yüzük
veriliyordu. Hacıyı görenler avu-
cunun içini öpüyordu. Böylece
önce den İmamın Ali olan Ali
Yüksel şimdi Hacı Ali oluyordu.

sanayi dönük yayımları
ve 4000'i aşan otacıyla
halka açık
gerçek kuruluş

TÜRKİYE
GARANTİ
BANKASI

Sizlerle mutlu - Sizlerle güçlü

(Folklor : 28)

Gerçek Kültür
hazinesi
TÜRKİYE İŞ BANKASI
Kültür Yayınları

(Folklor : 29)

EV

sahibi olmak
SİZİN DE
hakkınızdır

YUVA
hesabımızla
EV
edinmenize
yardımcıyız

ayrılık tasarruf bankası

EMNİYET
SANDIĞI

